

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Nora Takala
Iida Hämäläinen

Arvonlisävero-opas

Korkeakouluopiskelijalle tilitoimistoharjoitteluun

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

Toukokuu 2021

Tekijä(t) Otsikko	Iida Hämäläinen ja Nora Takala Arvonlisävero-opas korkeakouluopiskelijalle tilitoimistoharjoitteluun
Sivumäärä Aika	38 sivua + 1 liitettä Toukokuu 2021
Tutkinto	Tradenomi
Tutkinto-ohjelma	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto	Laskentatoimi ja rahoitus
Ohjaaja	Lehtori Raija Olkkola
<p>Arvonlisäverotus on monimutkainen aihe, joka aiheuttaa monille kirjanpitoa työkseen aloittelevalle henkilölle haasteita. Tilitoimistoon harjoitteluun menevälle korkeakouluopiskelijan on helpompi päästä alkuun, jos hänellä on tukenaan opas arvonlisäverotuksesta.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on luoda tilitoimistoon harjoitteluun menevälle korkeakouluopiskelijalle helppolukuinen ja selkeä opas koskien arvonlisäverotusta. Oppaan on tarkoitus vastata yleisimpiin kysymyksiin, joita harjoittelussa voi arvonlisäverotuksesta herätä. Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö ja sen teoriaosassa käsitellään arvonlisäverotuksen aihealueita kattavammin ja liiteosio sisältää itse oppaan.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tuotteena syntyi arvonlisävero-opas, jota voidaan hyödyntää harjoittelussa tilitoimistossa ja muutenkin yleisesti kirjanpidon työssä. Opas koskee arvonlisäverotuksen perusteita sekä yleisimpiä poikkeuksia, joita arvonlisäverotuksessa voi päivittäisessä taloushallinnon työssä tulla vastaan.</p>	
Avainsanat	Arvonlisäverotus, arvonlisävero-opas, harjoittelu, kirjanpito

Author(s) Title	Iida Hämäläinen & Nora Takala A Guide on Value Added Tax for Student Internships in an Accounting Company
Number of Pages Date	38 pages + 1 appendices May 2021
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Business Administration
Specialisation option	Accounting and finance
Instructor	Raija Olkkola, Senior Lecturer
<p>Value added tax, also known as VAT, is a very complex topic and it often is a challenge for someone starting their career in the field of accounting to fully understand how VAT works. It is easier, for a student going to do their internship in an accounting company, to get started in their job working with value added tax if they have a written guide to support them.</p> <p>The purpose of this thesis is to develop a clear and easily comprehensible guide for a student going to do their internship in an accounting company. This guide's objective is to answer to the most common questions, that VAT might raise when starting an internship. This is a project-based thesis, and its theoretical part deals with VAT more comprehensively and the appendix contains the guide itself.</p> <p>As an outcome of the study, a VAT guide was created, which can be utilized in an internship in an accounting company and in other ways in general accounting work. The guide covers the basics of VAT and the most common exceptions to VAT in the day-to-day work of financial administration.</p>	
Keywords	Value added tax (VAT), VAT guide, internship, accounting

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Pohjustus arvonlisäverotukseen	1
2.1	Arvonlisävero	2
2.2	Arvonlisäveron suorittaminen	2
2.3	Arvonlisäverollisuuden määrittäminen	3
2.3.1	Tavaran ja palvelun määritelmä	3
2.3.2	Liiketoiminnan määritelmä	4
2.3.3	Oma käyttö	4
3	Arvonlisäverovelvollisuus	5
3.1	Arvonlisäverovelvolliset toimijat	6
3.2	Käännetty arvonlisävero	6
3.3	Arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen vapaaehtoisesti	7
3.4	Vähäinen liiketoiminta	8
3.1	Arvonlisäverovelvollisuuden alaraja	9
3.1.1	Arvonlisäveron alarajahuojennus	10
3.1.2	Alarajahuojennuksen hakeminen	11
4	Verollinen ja veroton liiketoiminta	11
4.1	Verollinen liiketoiminta	12
4.2	Vähennyskelpoisuus/ oikeus	12
4.3	Poikkeukset vähennysoikeudessa	13
4.4	Arvonlisäveroton liiketoiminta	14
4.5	Arvonlisäveroton myynti	15
4.6	Arvonlisäveron kirjausajankohta	16
5	Arvonlisäverotus ja laskumerkinnät	16
5.1	Laskut ja tositteet	17
5.2	Laskuvaatimukset	17
5.3	Kevennetyt laskuvaatimukset	20
5.4	Käteisalennukset	20
5.5	Edelleenlaskutus	21
5.6	Laskunantamisvelvollisuus	22
6	Verokannat	23
6.1	Alennettu verokanta 14 %	25

6.2	Alennettu verokanta 10 %	26
6.3	Verokanta 0 %	27
7	Ulkomaankauppa	27
7.1	Tavaroiden ulkomaanmyynti	28
7.2	Maahantuonnin verollisuus	28
7.3	Yhteisökauppa	29
7.3.1	Yrityksen asema EU-ostoissa	30
7.3.2	Yksityishenkilön asema EU-ostoissa	31
7.3.3	Arvonlisäveroton yhteisöhankinta	31
7.4	Palvelujen ulkomaanmyynti	32
7.4.1	Poikkeukset palvelumyynnissä ulkomaille	33
7.4.2	Palveluostojen käännetty verovelvollisuus	34
8	Arvonlisävero-opas	34
9	Päätäntö	36
	Lähteet	38
	Liitteet	
	Liite 1. Arvonlisävero-opas	

1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheena on luoda tilitoimistoon harjoitteluun menevälle korkeakouluopiskelijalle selkeä ja helposti luettava opas arvonlisäveron perusteista. Valmiin oppaan tarkoituksena on tukea harjoittelijaa työssään arvonlisäveroon liittyvissä kysymyksissä. Oppaan kokoamisen tavoitteena oli laatia mahdollisimman selkokielinen kokonaisuus, joka olisi helposti lähestyttävä opas myös sellaisille henkilölle, joka ei ole aikaisemmin työskennellyt arvonlisäveron parissa tai muuten perehtynyt aiheeseen.

Oppaan tarkoituksena on pohjustaa ja selventää arvonlisäveron kokonaisuutta ja sitä, mihin kannattaa erityisesti kiinnittää huomiota. Opas ei korvaa muita arvonlisäverollisuuden liittyviä lähteitä, mutta voi olla apuna kokonaisuuden hahmottamisessa.

Opas koostuu arvonlisäverotuksen perusteista sekä yleisistä ja usein toistuvista tapahtumista taloushallinnon työssä. Opinnäytetyö pitää sisällään tietoa arvonlisäveroprosenteista, yleisistä laskusäännöistä, arvonlisäverovelvollisuudesta, yhteisö- ja ulkomaankaupasta sekä käännetystä verovelvollisuudesta. Oppaassa käsitellään myös vähennyskelpoisuutta ja muun muassa arvonlisäverottomia tapahtumia. Työ rajoittuu arvonlisäverotuksen perusteisiin menemättä syvemmälle harvinaisimpiin poikkeuksiin.

Työ on toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallinen osuus toteutetaan oppaan muodossa. Opinnäytetyö koostuu kokonaisuudessaan raportista sekä toiminnallisesta osuudesta. Raportissa käsitellään erilaisia arvonlisäveroon liittyviä tilanteita, ja yleistä tietoa arvonlisäverosta. Opinnäytetyön tiedonkeruussa on käytetty lähteinä ja aineistona aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, e-aineistoja, arvonlisäverolakia, verohallintoa sekä aikaisemmin laadittuja oppaita aiheesta.

2 Pohjustus arvonlisäverotukseen

Suomessa verot ovat joko välillisiä tai välittömiä. Saaduista tuloista maksetaan välittömiä veroja ja erilaisten hyödykkeiden vaihdannasta välillisiä veroja. (Nyrhinen & Hyttinen & Lamppu 2019, 33.) Välittömät verot peritään esimerkiksi kuluttajalta suoraan valtiolle ilman välikäsiä. Välittömiä veroja ovat esimerkiksi palkasta suoraan perittävä tulovero. Välilliset verot lisätään hyödykkeen hintaan ja maksetaan niin sanotun välikäden kautta. Välilliset verot siirretään jonkun toisen tahon tilitettäväksi valtiolle, kun taas välilliset verot maksaa kuluttaja välittömästi itse. (Välitön ja välillinen verotus 2021.)

Suomen verojärjestelmä takaa, että vero suoritetaan valtiolle vain kertaalleen, eikä esimerkiksi kuluttajan maksamaa arvonlisäveroa makseta tuplasti valtiolle. Arvonlisäverotuksessa on erilaisia säännöksiä, joka mahdollistavat sen, ettei vero kertaannu. Arvonlisäveron kertaantumista estetään muun muassa yritysten vähennysoikeudella. (Nyrhinen ym. 2019, 33.) Vähennysoikeudesta kerrotaan raportissa lisää tarkemmin.

2.1 Arvonlisävero

Arvonlisäverolla tarkoitetaan osana Suomen verojärjestelmää olevaa veroa, jota maksetaan palveluiden ja tavaroiden myynnistä valtiolle (Nyrhinen & Hyttinen & Lamppu 2019, 33). Suomessa verot ovat merkittävä tulonlähde valtiolle, ja arvonlisävero on verotulojen osalta valtiolle toiseksi tärkein vero (Tavoitteena reaaliaikainen alv-raportointi 2020).

Arvonlisävero määritellään välilliseksi veroksi eli arvonlisäveron tilitys tapahtuu tavaroiden ja palvelujen myyjien, eli yritysten kautta, vaikka sen lopullinen maksaja on kuluttaja. Myyjä lisää tuotteidensa ja palvelujensa hintaan arvonlisäveron, jonka kuluttaja maksaa tuotteen ostaessaan yritykselle, joka jälleen tilittää veron valtiolle. Välillinen vero ei siis mene suoraan kuluttajalta valtiolle, vaan välikäden eli yrityksen avulla. (Nyrhinen ym. 2019, 33.)

Arvonlisävero on kulutusvero, joka maksetaan erilaisten ostojen yhteydessä ja se kohdistuu Suomessa lähes jokaiseen myytävän tavaraan tai palveluun (Mikä arvonlisävero on? 2020). Kulutusvero käsite viittaa siihen, että arvonlisäveroa maksetaan kulutuksesta ja lopullinen maksaja on kuluttaja (Nyrhinen ym. 2019, 33). Arvonlisäverovelvolliset yritykset voivat vähentää yrityksen verotuksessa usean liiketoimintaansa varten hankitun palveluiden ja tavaroiden arvonlisäveron, jolloin viimekädessä arvonlisäveron maksu tapahtuu kuluttajan suorittamana. (Mikä arvonlisävero on? 2020.)

2.2 Arvonlisäveron suorittaminen

Arvonlisäveroa maksetaan Suomen valtiolle lainsäädännön vaatimalla tavalla. Arvonlisäverovelvollinen myyjä lisää tuotteiden ja palveluiden myyntihintaan arvonlisäveron. Arvonlisävero lisätään tuotteen tai palvelun lopulliseen hintaan siihen kohdistuvan verokannan mukaan. (Mikä arvonlisävero on? 2020.) Verokannoista kerrotaan raportin luvussa 7 enemmän.

Arvonlisäveroa suoritetaan Arvonlisäverolain 1 §:n mukaan Suomessa tapahtuvasta tavarain tai palvelun myynnistä liiketoiminnan yhteydessä tai tavarain maahantuonnista Suomeen, tavarain siirrosta varastointimenettelystä sekä kun Suomeen hankitaan tavaraa yhteisöhankintana. (AVL 1 §.) Yhteisöhankinnalla tarkoitetaan tavarain ostoa toisesta EU-jäsenvaltiosta. Yhteisöhankinnoista kerrotaan lisää myöhemmin raportissa.

Arvonlisäverolla on laaja veropohja eli veroa suoritetaan valtiolle pääasiassa suurimasta osasta tavarain ja palveluiden myynnistä Suomessa liiketoiminnan muodossa. Arvonlisäverottomuus on arvonlisäverolaissa erikseen määritelty poikkeus. Käytännössä voidaan olettaa kaikkien sellaisten tavarain ja palvelujen olevan arvonlisäverollisen myynnin alaisia, ellei toisin ole määritelty. Niin kuin aikaisemmin raportissa jo mainittiin, Suomessa verotuksen tarkoitus on olla mahdollisimman neutraalia ja estää veron kertaantumisen sen eri tasoilla, eli se maksetaan valtiolle vain kertaalleen. (Nyrhinen ym. 2019, 134).

2.3 Arvonlisäverollisuuden määrittäminen

Verovelvollinen on velvollinen tilittämään arvonlisäveroa valtiolle tekemistään myynneistä. Verovelvollisuutta määrittäessä on tärkeää ottaa selvää, onko myynti tapahtunut liiketoiminnan muodossa, sekä myyntien osalta, mikä lasketaan palvelujen ja tavarain myynniksi. (Nyrhinen ym. 2019, 36.)

Arvonlisäverovelvollisuus on oleellinen osa arvonlisäverotusta. Arvonlisäverovelvollisuuden kannalta on tärkeää määritellä ensin, minkälainen toiminta on arvonlisäverovelvollista ja täyttääkö kyseinen toiminta arvonlisäverovelvollisuuden kriteerit. (Nyrhinen ym. 2019, 36.)

Verovelvollisuuden kannalta on myös oleellista selvittää, missä myynti on tapahtunut. Myyntiä Suomessa verotetaan eri tavalla kuin myyntiä esimerkiksi EU:n ulkopuolelle. (Nyrhinen ym. 2019, 36.) Verovelvollisuutta käsitellään tarkemmin luvussa 4.

2.3.1 Tavarain ja palvelun määritelmä

Arvonlisäverolain 17 §:ssä on määritelty tavarain ja palvelun käsitteet (Nyrhinen ym. 2019, 134). Arvonlisäverolaki perustuu tavarain ja palvelujen verotukseen, tarkemmin tavarain ja palveluiden myyntiin liiketoiminnan muodossa (Niskakangas 2014, 130).

Arvonlisävero on vero, jonka myyjä lisää myymiensä tavaroiden tai palveluiden verottoon arvoon (Niskakangas 2014, 128). Myynnillä tarkoitetaan tavarain tai palvelun vastikkeellista omistusoikeuden vaihtoa (Niskakangas 2014, 131).

Tavaroihin lukeutuvat kaikki aineelliset esineet sekä energiahyödykkeet, kuten lämpö, sähkö ja kaasu (AVL 17 §). Tavara on siis arvonlisäverolain mukaan aineellinen esine eli irtain. Tavaraksi luetaan myös kiinteistöt sekä kiinteistöjen hallintaan tai omistukseen oikeuttavat osakkeet. (Nyrhinen ym. 2019, 134.)

Palveluita ovat kaikki muut liiketoiminnan muodossa myytävät aineettomat hyödykkeet, eli palvelut, joita ei luokitella aineellisiksi hyödykkeiksi (AVL 17 §). Palvelua on siis käytännössä kaikki muut liiketoiminnan muodossa myytävät hyödykkeet, jotka eivät ole tavaroita. Palvelua on esimerkiksi ostettava työsuoritus, vuokraus tai kuljetuspalvelu. (Niskakangas 2014.)

2.3.2 Liiketoiminnan määritelmä

Tavaroiden ja palvelujen myynti on arvonlisäverotettavaa, mikäli se tapahtuu liiketoiminnan muodossa. Arvonlisäverotuksen kannalta myynti tulee siis olla määriteltynä liiketoiminnan muodossa olevaksi. Liiketoimintaa määrittäessä pitää kuitenkin huomioida, ettei sitä ei ole käsitteenä erikseen määriteltä arvonlisäverolaissa. (Toivonen 2015.)

Liiketoiminta on jatkuvaa, itsenäistä ja ulospäin suuntautuvaa ansiotarkoituksessa harjoitettavaa toimintaa. Liiketoimintaan liittyy niin sanottu yrittäjän riski. Liiketoiminta on myös taloudellisessa ympäristössä tai kilpailuolosuhteissa tapahtumaa toimintaa. (Niskakangas 2014, 131).

Pääsääntöisesti kaikki liiketoiminnan muodossa tapahtuva palveluiden ja tavaroiden myynti on arvonlisäverollista (Niskakangas 2014, 131). Arvonlisäverolaissa on erikseen määriteltä arvonlisäverottomat myynnit, ja niitä käsitellään raportissa myöhemmin.

2.3.3 Oma käyttö

Tavaroiden ja palvelun myynnin lisäksi arvonlisäverotuksen alaista on myös arvonlisäverolain 20 §:ssä määriteltä tavaroiden ja palveluiden oma käyttö. Omalla käytöllä tarkoite-

taan tavarahan tai palvelun luovuttamista yksityiseen käyttöön myynnin sijaan. Oman käytön verotus liittyy arvonlisäverolliseen liiketoimintaan. (Juanto & Punavaara & Saukko 2018, 66.)

Verotus on pyritty tekemään mahdollisimman neutraaliksi, minkä vuoksi omaa käyttöä verotetaan. Arvonlisäverotuksessa tavarahan ja palvelun omaa käyttöä pidetään myyntiin rinnastettavana. (Niskakangas 2014, 132).

Arvonlisäverolain 21 §:ssä on säädetty tavaroiden oman käytön kohdalla tilanteista, joissa tavaroiden oma käyttö on verollista. Palvelujen oman käytön verollisuudesta on säädetty arvonlisäverolain 22 §:ssä. (Juanto ym. 2018, 67 ja 71.)

3 Arvonlisäverovelvollisuus

Tässä pääluvussa käsitellään arvonlisäverovelvollisuuden määritelmää, kuka on toiminnastaan arvonlisäverollinen ja milloin arvonlisäverovelvolliseksi tulee hakeutua. Lisäksi luvussa käsitellään vähäistä liiketoimintaa ja arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa sekä käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta, joka on oleellinen osa tilitoimistossa työskenteilyä.

Arvonlisäverorekisteri on Suomessa Verohallinnon ylläpitämä rekisteri, jossa on tiedot sellaisista yrityksistä, jotka ovat arvonlisäverovelvollisia. Arvonlisäverovelvolliseksi ilmoitaudutaan tai hakeudutaan, ja velvollisuus ilmoittautua riippuu siitä, katsotaanko yritys arvonlisäverovelvolliseksi. Arvonlisäverolain mukaan verovelvollisen, arvonlisäverorekisterissä olevan yrityksen tulee ilmoittautua verovelvolliseksi. (Näin ilmoitaudut tai hakeudut alv-rekisteriin 2020.)

Kuten aikaisemmassa luvussa 2 on todettu, arvonlisäverovelvollisuutta määrittäessä on oleellista ensin selvittää, minkälainen myynti on arvonlisäverovelvollisuuden alaista ja että se täyttää arvonlisäverovelvollisuuden kriteerit. Verovelvollisuutta määrittäessä tärkeä kriteeri verovelvollisuudelle on se, että verovelvollisen toimijan tulee harjoittaa myyntiä liiketoiminnan muodossa.

3.1 Arvonlisäverovelvolliset toimijat

Suomessa suurin osa yrityksistä ovat arvonlisäverovelvollisia. Arvonlisäverovelvollisuudella tarkoitetaan sitä, että yritysten tulee lisätä tuotteidensa tai palveluidensa hintoihin arvonlisävero ja tilittää myymiensä tuotteiden ja palveluiden arvonlisävero valtiolle. (Yrityksen perustaminen 2020.)

Verollista liiketoimintaa harjoittavat yritykset ovat toiminnastaan verovelvollisia, eli ne yritykset, jotka liiketoiminnan muodossa myymistään tuotteista ja palveluista ovat arvonlisäverovelvollisia valtiolle. Verovelvollisuus ei katso liiketoiminnan muotoa, eli verovelvollisia ovat täten osakeyhtiöt, henkilöyhtiöt sekä toiminimellä liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt yritysmuodosta riippumatta. (Niskakangas 2014, 132.)

Arvonlisäveron maksamisesta on yleensä vastuussa myyjä. Tästä huolimatta, tilanteissa, joissa ostaja ostaa esimerkiksi tavaraa jälleenmyyntiä varten, on ostaja myös arvonlisäverovelvollinen. (Kuka on arvonlisäverovelvollinen 2020.)

3.2 Käännetty arvonlisävero

Käännetty arvonlisäverovelvollisuus perustuu siihen, että ostaja vastaa arvonlisäveron suorittamisesta. Yleisesti ottaen myyjä on tavallisesti arvonlisäverotuksessa verovelvollisen asemassa, mutta käännettyssä verovelvollisuudessa verovelvollinen on siis ostaja. (Ulkomaankaupan arvonlisäverotus 2020.)

Yleisenä sääntönä on, että arvonlisäverovelvollisuus on myyjällä. Käännetyllä arvonlisäverovelvollisuudella tarkoitetaan sitä, että ostajalla on poikkeuksellisesti myyjän sijaan arvonlisäverovelvollisuus. Arvonlisäverovelvollisuus on siis nimensä mukaisesti käännetty myyjältä ostajalle. (Niskakangas 2014, 134.)

Käännetty arvonlisäverollisuus on arvonlisäverovelvollisuuden poikkeus, joka on säädetty arvonlisäveron toteutumisen varmistamiseksi. Käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta sovelletaan muun muassa EU-palvelukaupassa. Käännettyä verovelvollisuutta sovelletaan kuitenkin myös joihinkin kotimaan myynteihin, muun muassa veron kierron estämiseksi. (Niskakangas 2014, 134.)

Käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta sovelletaan silloin, kun myyjä ei ole sijoittunut samaan maahan kuin ostaja. Näin ollen, jos myyjä on Suomeen sijoittunut yritys, joka myy palvelun toisessa EU-maassa olevalle ostajalle, on ostaja tällöin velvollinen maksamaan palvelusta oman maansa veron. Myyjän ei siis kuulu tällöin maksaa veroa ostajan maahan. Tämä on käännetyn arvonlisäverotuksen yleissäännös, jota sovelletaan muun muassa konsultointipalveluiden ja tavaran huoltopalvelun myynnissä. (Ulkomaankaupan arvonlisäverotus 2020.)

Käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta sovelletaan Suomessa muun muassa kasvihuonekaasujen päästöoikeuden myyntiin, metalliromun- ja jätteen myyntiin sekä rakennuspalvelujen myyntiin. Metallinromun tai -jätteen myynnissä käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta sovelletaan myös satunnaisissa tai kertaluontoisissa myynneissä, kun molemmat myyjät sekä ostaja ovat verovelvollisia elinkeinoharjoittajia. Metallinromun tai -jätteen myyntiin sovelletaan käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta, vaikka myynti tapahtuisi pääasiallisen liiketoiminnan ohessa. (Nyrhinen ym. 2019, 50.)

Suomessa käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta sovelletaan rakennusalalla aina silloin, kun suoritettava palvelu on rakentamispalvelua tai siihen liittyvää ulkopuolista työvoiman vuokrausta. Lisäksi käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta sovelletaan rakennusalalla ostajan ollessa elinkeinoharjoittaja, jonka toimintaan kuuluu oleellisesti rakennuspalveluiden myynti tai rakennuspalveluihin kohdistuvan työvoiman vuokraaminen eteenpäin. Tämä pätee myös tilanteissa, jossa ostaja toimii vain välikätenä, eli myy edelleen kyseisen palvelun toiselle elinkeinoharjoittajalle. Rakennusalan käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta ei sovelleta, silloin kun ostaja on yksityishenkilö tai mikäli kyse on tavaroiden myynnistä. (Rakennusalan käännetty arvonlisäverovelvollisuus 2017.)

3.3 Arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen vapaaehtoisesti

Arvonlisäverovelvolliseksi tulee hakeutua, mikäli on liiketoiminnastaan arvonlisäverovelvollinen. Verovelvolliseksi voi hakeutua myös silloin, kun liiketoiminnasta ei ole lain mukaan verovelvollinen. Hakeutuminen on vapaaehtoista, jos yrityksen liikevaihto tilikauden, eli 12 kuukauden, aikana on alle 15 000 euroa (AVL 3 §) tai jos yrityksen liiketoiminta on arvonlisäverotonta. (Näin ilmoittaudut tai hakeudut alv-rekisteriin 2020.)

Mikäli yritys ei hakeudu vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi, ei yritys voi tällöin vähentää liiketoiminnassaan tekemiänsä hankintojen arvonlisäveroa, eikä yritys voi lisätä arvonlisäveroa tuotteidensa tai palvelujensa hintaan. Arvonlisäverovelvollisuudesta rekisteröimätön yritys ei myöskään maksa liiketoiminnastaan arvonlisäveroa tai laadi arvonlisäveroilmoituksia. (Näin ilmoittaudut tai hakeudut alv-rekisteriin 2020.)

Mikäli yrityksen liiketoiminta perustuu ainakin osittain kiinteistöjen vuokraamiseen voi liiketoiminnastaan hakeutua vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi. Vuokraamisen tulee tällöin olla sellaista, jossa vuokralainen käyttää kiinteistöä tai vähintään osaa kiinteistöstä oman arvonlisäverollisen liiketoimintansa harjoittamiseen. (Millainen toiminta on arvonlisäverotonta? 2019.)

Myös esitystä myyvä taho, eli esiintyjä itse tai esitystä myyvä ulkopuolinen yritys saa ilmoittautua arvonlisäverovelvolliseksi, silloin kun se saa korvausta tilaisuuksien järjestäjiltä esiintymisestä. Lisäksi sellaiset yleishyödylliset yhteisöt, joiden tuloa ei pidetä veronalaisena elinkeinotulona, on oikeus hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi. (Millainen toiminta on arvonlisäverotonta 2019.)

Viitaten edelliseen kappaleeseen; yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää sellaisia yhteisöjä, joiden toiminta ei rajaudu vain ennalta määritettyyn henkilöpiiriin ja joiden toiminta perustuu ainoastaan yleiseksi hyväksi. Yleishyödyllinen yhteisö ei myöskään saa tuottaa taloudellista etua yhteisön toimintaan osallistuville henkilöille. (Milloin yhdistys tai säätiö on yleishyödyllinen? 2011.)

3.4 Vähäinen liiketoiminta

Arvonlisäverovelvollisuuteen liittyy etuuksia ja verohelpotuksia, mikäli esimerkiksi yrityksen liiketoiminta on vähäistä, mutta yritys on arvonlisäverovelvollinen (Arvonlisäveron alarajahuojennus 2021). Arvonlisäverolaissa on säädetty vähäisen liiketoiminnasta ja vähäisen liiketoiminnan verovelvollisuudesta. Arvonlisäverolain 3 §:n ensimmäisessä momentissa on säädetty vähäisen liiketoiminnan verovelvollisuudesta seuraavasti: *”Myyjä ei ole verovelvollinen, jos tilikauden liikevaihto on enintään 15 000 euroa, ellei häntä ole oman ilmoituksensa perusteella merkitty verovelvolliseksi.”* (AVL 3 §.)

Yrityksillä, joiden liikevaihto alittaa 15 000 euroa voi olla silti kannattavaa hakeutua vapaaehtoisesti arvonlisäverolliseksi, jos yritys haluaa vähentää verollista liiketoimintaa

varten ostamansa palvelut ja tuotteet verotuksessa. (Pienen yrityksen alv – vähäinen liiketoiminta on arvonlisäverotonta 2021.)

3.1 Arvonlisäverovelvollisuuden alaraja

Kaikki yritykset, joiden liiketoiminta ei ole arvonlisäverotonta ja joiden liikevaihto ei ole alle 15 000 euroa tilikauden aikana (AVL 3 §) ovat arvonlisäverovelvollisia. Verovelvollisuuden raja tilikauden liikevaihdon mukaan on ennen ollut 10 000 euroa, jota on 2021 vuoden vaihteessa nostettu 5 000 tuhannella eurolla. 10 000 euron liikevaihto tilikauden aikana pätee vielä 2020 alkaneille tilikausille, mutta ei enää vuoden 2021 tilikausille. (Arvonlisäverottoman vähäisen toiminnan raja 15 000 euroa 2021.)

Arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa tilikauden aikana on nostettu 10 000 eurosta 15 000 euroon arvonlisäverolaissa 1.1.2021 alkaen (AVL 3 §). Korotettu alaraja, 15 000 euroa, pätee kuitenkin vain tilikausiin, jotka ovat alkaneet 2021 alkaen. Ennen 2021 alkaneille tilikausille sovelletaan vielä 10 000 euron alarajaa. (Arvonlisäverottoman vähäisen toiminnan raja 15 000 euroa 2021.)

Arvonlisäverolain liikevaihdon alaraja ei koske ulkomaalaisia yrityksiä, joilla ei Suomessa ole kiinteää toimipaikkaa taikka kuntia tai kuntaryhmiä (Kuka on arvonlisäverovelvollinen 2020). Mikäli myyjän tilikausi on yli tai alle 12 kuukautta, lasketaan liikevaihto tilikauden aikana kertomalla liikevaihto kahdellatoista ja jakamalla tilikauden kuukausien lukumäärällä (AVL 3 §).

Jos liikevaihto ylittääkin 15 000 euron alarajan kesken tilikauden (tai 10 000 euroa ennen 2021 alkaneilla tilikausilla) on yrityksen hakeuduttava pikaisesti arvonlisäverovelvolliseksi. Jotta yritys välttyy mahdollisilta viivästysseuraamuksilta, yrityksen tulee maksaa samalla kerralla koko tilikauden arvonlisäverot sekä ilmoittaa koko tilikauden arvonlisäverot veroilmoituksella. (Pienen yrityksen alv – vähäinen liiketoiminta on arvonlisäverotonta 2021.)

Mikäli yritys ei ole hakeutunut arvonlisäverovelvolliseksi ja liikevaihto ylittääkin alarajan, yritys joutuu maksamaan takautuvasti tilikauden arvonlisäverot. Tästä voi lisäksi koitua lisämaksuja aiheutuneista viivästysseuraamuksista. (Pienen yrityksen alv – vähäinen liiketoiminta on arvonlisäverotonta 2021.)

3.1.1 Arvonlisäveron alarajahuojennus

Arvonlisäveron alarajahuojennus on arvonlisäverovelvollisille yrityksille tai yrittäjille suunnattu verohelpotus, joiden liikevaihto on tilikauden aikana alle 30 000 euroa. Arvonlisäveron alarajahuojennus kuitenkin koskee ihan kaikkea myyntiä ja kokonaisuudessaan yrityksen maksamaa arvonlisäveroa. Verohallinnon sivuilla on arvonlisäveron alarajahuojennuksen selvittämiseen oma laskuri, jota yritys voi käyttää (vuoden 2020 tilikaudelle) apuna arvonlisäveron huojennukseen oikeuttavien myyntien selvittämiseen. (Arvonlisäveron alarajahuojennus 2021.)

Arvonlisäveron alarajahuojennuksessa ei oteta huomioon liikevaihtoa kokonaisuudessaan. Arvonlisäverolaissa on määritelty ne myynnit, jotka oikeuttavat arvonlisäveron huojennukseen. Huojennukseen oikeuttavat myynnit lasketaan arvonlisäverollisten myyntien arvonlisäverottomasta osuudesta. Arvonlisäveron alarajahuojennukseen oikeuttavat määriteltyjen arvonlisäverollisten myyntien lisäksi tietyt arvonlisäverottomat myynnit, sekä lisäksi myös käännetyn verovelvollisuuden (AVL 8 a–8 d §) alaiset myynnit.

Seuraavassa taulukossa 1 on eritelty ne myynnit, joita arvonlisäveron alarajahuojennus koskee. Arvonlisäveron alarajahuojennukseen oikeuttavia myyntejä ovat muun muassa yhteisömyynnit, verottomien palveluiden myynti, sekä vientimyynti (näitä käsitellään raportin aikaisemmissa luvuissa). (Arvonlisäveron alarajahuojennus, syventävät vero-ohjeet 2021.)

Taulukko 1. Arvonlisäveron alarajahuojennukseen oikeuttavat myynnit (Arvonlisäveron alarajahuojennus, syventävät vero-ohjeet 2021).

<i>Arvonlisäveron alarajahuojennukseen oikeuttavat myynnit</i>
1) <i>tavaran myynti muihin EU-maihin (yhteisömyynti, AVL 72 a–72 c §)</i>
2) <i>vientimyynti (AVL 70 §)</i>
3) <i>veroton matkailijamyynti (AVL 70 b §)</i>
4) <i>verottomien palveluiden myynti (AVL 71 ja 72 §)</i>
5) <i>verottomien vesialusten ja niihin kohdistuvien työsuoritusten myynti (AVL 58 §)</i>
6) <i>vähintään neljä kertaa vuodessa ilmestyvän sanoma- tai aikakauslehden painoksen myynnit yleishyödylliselle yhteisölle (AVL 56 §)</i>
7) <i>verottomat myynnit diplomaattisille edustustoille ja kansainvälisille järjestöille (AVL 72 d §)</i>
8) <i>verottomat moottoriajoneuvojen myynnit (AVL 72 e §)</i>
9) <i>muiden kuin liitännäisluonteisten rahoitus- ja vakuutuspalveluiden myynnit (AVL 41 § ja 44 §)</i>
10) <i>kiinteistön tai siihen kohdistuvien oikeuksien luovutukset (jollei kysymys ole AVL 30 §:ssä tarkoitettusta tilanteesta, eli tilanteesta, jossa verovelvollinen on vapaaehtoisesti hakeutunut kiinteistön vuokrauksesta arvonlisäverovelvolliseksi).</i>

Arvonlisäveron alarajahuojennus koskee siis yrityksiä, joiden liikevaihto on vähäistä ja tilikauden liikevaihto ei ylitä 30 000 euroa. Yritykset, joiden liikevaihto on enintään 15 000, on arvonlisäveron alarajahuojennus suurempi kuin yrityksillä, joiden liikevaihto on 15 000 eurosta 30 000 euroon. (Arvonlisäveron alarajahuojennus 2021.)

Arvonlisäveron huojennukseen oikeuttavan arvonlisäveron saavat ne yritykset kokonaan takaisin, joiden liikevaihto on enintään 15 000 euroa. Yritykset, joiden liikevaihto on tilikauden aikana vähintään 15 000 euroa ja korkeintaan 30 000 euroa, saavat osan huojennukseen oikeuttavasta arvonlisäverosta takaisin. (Arvonlisäveron alarajahuojennus 2021.)

3.1.2 Alarajahuojennuksen hakeminen

Arvonlisäveron alarajahuojennusta haetaan veroilmoituksella. Yrityksen arvonlisäveron verokausi voi olla joko kuukausi, neljännesvuosi tai vuosi. Yrityksen arvonlisäveron verokausi määrittelee arvonlisäveroilmoituksen ilmoitusajan. Arvonlisäveron alarajahuojennusta haetaan yrityksen verokauden ollessa kuukauden pituinen, tilikauden viimeisen kuukauden veroilmoituksella. Yrityksen verokauden ollessa vuoden pituinen, täytetään arvonlisäveron huojennusta koskevat tiedot kalenterivuodelta annattavassa veroilmoituksessa. Mikäli yrityksen verokausi on neljännesvuoden mittainen, kalenterivuoden viimeisen neljänneksen arvonlisäveroilmoitukseen täytetään huojennukseen koskevat tiedot. (Arvonlisäveron alarajahuojennus 2021.)

Arvonlisäveron alarajahuojennuksen voi hakea myös jälkeinpäin, mutta enintään kolmen vuoden kuluttua tilikauden päättymisestä. Mikäli yritys hakee arvonlisäveron alarajahuojennusta jälkeinpäin, takautuvasti, on viimeisin veroilmoitus täytettävä uudelleen. (Arvonlisäveron alarajahuojennus 2021.)

4 Verollinen ja veroton liiketoiminta

Liiketoiminnan muodossa tapahtuva tavaroiden ja palvelun myynti on pääsääntöisesti arvonlisäverollista. Arvonlisäverolaissa on kuitenkin määritetty tähän muutama poikkeus sellaisten tavaroiden ja palvelujen myynnistä, jotka ovat täysin arvonlisäverottomia. (Millainen toiminta on arvonlisäverotonta? 2019.)

Arvonlisävero on valtiolle suoritettava rahamäärä arvonlisäverolain mukaan (AVL 1 §). Liike- tai ammattitoimintaa harjoittavat ovat kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollisia ja näin ollen heidän tulee noudattaa annettuja asetuksia ja säännöksi arvonlisäverolaista. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2020.)

4.1 Verollinen liiketoiminta

Verollisen liiketoiminnan edellytys on, että tavaran tai palvelun myyjällä on verovelvollisuus eli velvollisuus suorittaa arvonlisäveroä myymästään tavarasta tai palvelusta (AVL 2 § & 102 §). Yritys tai esimerkiksi elinkeinoharjoittaja, joka on ilmoittautunut arvonlisäverovelvolliseksi, saa yleissäännön mukaan vähentää liiketoimintaansa, kuten myyntiin liittyvien hankintojen arvonlisäveron. Tällä tavoin vähennettynä arvonlisäveron suorittamisen vastuu siirtyy aina seuraavalle osapuolelle, jolloin arvonlisävero maksetaan vain kerran. Kukin myyjä maksaa tällöin arvonlisäveroä ainoastaan arvonlisästä eli myynnin hetkellä tuotetusta lisäarvosta. (Arvonlisäveron vähennysoikeuksista 2016.)

Kuitenkin joissain tilanteissa arvonlisäveroä ei saa vähentää verotuksessa, koska tietyt hankinnat on säädetty arvonlisäverolaissa vähennyskelvottomiksi. Tällaisia vähennyskelvottomia hankintoja ovat esimerkiksi rahoituspalvelut, kuten valuutanvaihto tai arvopaperikauppa sekä kiinteistön myyntiin liittyvien hankintojen tekeminen, kuten kiinteistövälittäjän palvelut. (Arvonlisäveron vähennysoikeuksista 2016.)

4.2 Vähennyskelpoisuus/ oikeus

Arvonlisäveron vähennysoikeudella tarkoitetaan sitä, että arvonlisäverovelvollinen myyjä saa vähentää verotuksessa arvonlisäverolliseen liiketoimintaan liittyvien hankintojensa arvonlisäveron. Arvonlisäveron vähennysoikeudesta on arvonlisäverolaissa säädetty siitä syystä, että veron maksu valtiolle ei kertaantuisi (Juanto ym. 2018, 224). Arvonlisäveron saa vähentää verotuksessa ainoastaan silloin, kun tehdyt hankinnat liittyvät suoraan omaan liiketoimintaan (Arvonlisäveron vähennysoikeuksista 2016).

Arvonlisäverolain 102 § 1 momentin 1 kohdassa on säädetty: *”Verovelvollinen saa vähentää verollista liiketoimintaa varten toiselta verovelvolliselta ostamastaan tavarasta tai palvelusta suoritettavan veron”* (AVL 102 § 1 momentti 1 kohta). Verovelvollinen saa vähentää verotuksessa suoritettavan veron myös itse maahan tuoduista tavaroista sekä tekemistään yhteisöhankinnoista (AVL 102 §).

Tämä pätee myös konserneissa niin, että jokainen yhtiö saa vähentää ainoastaan omaan liiketoimintaansa liittyvien hankintojen arvonlisäveron. Kuitenkin tilanteessa, jossa konsernin emoyhtiö tekee tytäryhtiön liiketoimintaa varten hankinnan ja edelleenlaskuttaa tämän arvonlisäverollisena tytäryhtiöltä, saa emoyhtiö vähentää arvonlisäveron verotuksessa. Emoyhtiö saa myös vähentää arvonlisäveron silloin, kun hankinnan edelleenlaskutuksen yhteydessä ei makseta arvonlisäveroa johtuen kansainvälisen kaupan säännöksistä. (Arvonlisäveron vähennysoikeuksista 2016.) Edelleenlaskutusta käsitellään luvussa 5.5.

4.3 Poikkeukset vähennysoikeudessa

Arvonlisäveron vähennysoikeuteen liittyy poikkeuksia. Arvonlisäverolaissa on erikseen säädetty joidenkin hankintojen vähennyskelvottomuudesta. Vähennyskelvottomiksi säädettyt hyödykkeet voivat olla esimerkiksi yksityiskulutukseen, kuten henkilökunnan yksityiskäyttöön tai siihen verrattavissa olevaan tarkoitukseen liittyviä hankintoja. (Juanto ym. 2018, 228.) Tässä luvussa käsitellään vähennyskelvottomuuden poikkeuksia liittyen henkilökunnan etuihin, rahoituspalveluihin, majoituskuluihin, edustuskuluihin sekä ajoneuvojen hankintaan.

Vähennyskelvottomia hyödykkeitä ovat esimerkiksi työsuhdeasuntoihin tai henkilökunnan virkistystiloihin liittyvät hankinnat (AVL 114.1 § 1) sekä kaikki niihin kohdistuvat palvelut tai niihin hankitut tavarat. Lisäksi vähennyskelvottomia hankintoja ovat palvelut ja tavarat, jotka liittyvät asunnon ja työpaikan väliseen kuljetukseen (114.1 § 2 k, teoksessa Juanto ym. 2018, 228–229).

Rahoituspalveluiden myynti on tavanomaisimmin vähennyskelvotonta myyntiä. Rahoituspalvelujen myynnin arvonlisävero on kuitenkin vähennyskelvoinen sellaisissa tilanteissa, joissa myynti kohdistuu EU:n ulkopuolella sijaitsevalle yhtiölle. (Arvonlisäveron vähennysoikeudesta 2016.)

Yrityksen verolliseen liiketoimintaan liittyvät majoituskulut ovat pääasiassa vähennyskelvottomia – mutta esimerkiksi hotelliaamupala tai minibaarista tehdyt ostokset majoituksen aikana ovat vähennyskelvottomia. Hotelliaamupala ja minibaariostokset katsotaan yksityiskulutukseksi, eikä niitä näin ollen saa vähentää verotuksessa. (Hallamaa, 2014.)

Kaikki edustuskulut ovat vähennyskeltottomia. Edustuskuluja ovat kaikki sellaisiin tapahtumiin tai eleisiin liittyvät kulut, joilla ylläpidetään tai kiitetään liikekumppania. Edustuskuluiksi lasketaan myös tilaisuudet, jotka järjestetään liikesuhteiden edistämistä varten. Lisäksi edustuskuluja ovat myös muut liiketoiminnan ylläpidon, eli liikesuhteiden jatkumisen ja -luonnin vuoksi hankitut lahjat. Kyseessä voi tällöin olla esimerkiksi liike-matka, juhlat, illallinen, liikelahja tai muu vastaava liiketoiminnan kannalta hyödyllisten suhteiden ylläpitotarkoituksessa järjestetty toiminta tai tapahtuma. Kaikki edustusmenoihin liittyvät kulut ja hankinnat, kuten myös tilan vuokraus tähän tarkoitukseen on vähennyskeltotonta kulu. (Juanto ym. 2018, 230.)

Mainoslahjat ja -tilaisuudet sekä neuvottelukulut ovat kuitenkin vähennyskelpoisia, sillä niiden ei katsota olevan edustuskuluja. Edustusmenojen vähennyskeltottomuutta määrittäessä on tärkeää määritellä tilaisuuden luonne ja sisältö. Useimmissa tapauksissa vähennyskeltottomuuden määrittely on tulkinnanvaraista ja tulee siksi pohtia kunkin tilaisuuden tai tapahtuman kohdalla erikseen. (Juanto ym. 2018, 231–233.)

Ajoneuvoihin liittyy myös erilaisia vähennyskeltottomuuteen liittyviä rajoituksia. Esimerkiksi opetukseen tai henkilökuljetukseen käytettävien ajoneuvojen vähennysoikeus pätee vain yksityiskäytössä aiheutuneeseen käyttöön. Vähennyskeltottomia ajoneuvohankintoja ovat esimerkiksi henkilöautot, moottoripyörät, huvi- tai urheilukäyttöön hankitut vesialukset sekä ilma-alukset, joiden sallittu enimmäiskuormitus on maksimissaan 1550 kg. (Juanto ym. 2018; 233, 234.) Henkilöauton vähennyskelpoisuudessa on poikkeuksia ja esimerkiksi jos henkilöauto on hankittu käyttöön, joka oikeuttaa vähennyskelpoisuuteen, rajautuu se tämän vähennyskeltottomuuden säännöksen ulkopuolelle. (Juanto ym. 2018, 235.)

4.4 Arvonlisäveroton liiketoiminta

Arvonlisäveroton liiketoiminta on erikseen määriteltyä. Yleensä kaikki tavaroiden ja palveluiden myynti on arvonlisäverollista, mutta arvonlisäverolaissa on selkeästi määritelty ne liiketoiminnan alat ja myynnit, jotka eivät ole arvonlisäverollisia. (Millainen toiminta on arvonlisäverotonta? 2019.)

Arvonlisäverottomiin myynteihin liittyvät hankinnat eivät ole vähennyskelpoisia, eli arvonlisäverottomista myynneistä ei voida vähentää arvonlisäverottomaan myyntiin liittyvien hankintojen arvonlisäveroa. Tulee huomioida, että nollaverokantaisiin myynteihin liittyvät

hankinnat ovat vähennyskelpoisia, eivätkä siitä syystä ole lainkaan sama asia kuin arvonlisäveroton liiketoiminta. (Millainen toiminta on arvonlisäverotonta? 2019.) Nollaverokantoja käsitellään lisää verokantoja käsittelevässä luvussa 6.

Arvonlisäverotonta liiketoimintaa harjoittavan yrityksen on kuitenkin mahdollista ilmoittaa arvonlisäverovelvolliseksi vapaaehtoisesti joissain tietyissä tapauksissa. Niin kuin aikaisemmasta verovelvollisuuden luvusta selvisi; esimerkiksi ne yritykset, joiden liiketoiminta on 12 kuukauden mittaisen tilikauden aikana alle 15 000 euroa (AVL 3 §), voivat hakeutua halutessaan arvonlisäverovellisiksi. (Millainen toiminta on arvonlisäverotonta? 2019.) Vähäisen liiketoiminnan arvonlisäverovelvollisuudesta kerrotaan aikaisemmassa luvussa 3.4.

4.5 Arvonlisäveroton myynti

Arvonlisäverottomista myynneistä ei makseta arvonlisäveroa, eli myyjä ei voi laskuttaa arvonlisäverottomia palveluja tai tavaroita arvonlisäverollisina. Arvonlisäverottomia, vähennyskeltottomia myyntejä ovat esimerkiksi sosiaali- ja sairaanhoito, terveystalvelut, rahoitus- ja vakuutuspalvelut, ammatillinen sekä yleissivistävä koulutus, taiteen perusopetus, korkeakouluopetus, tekijänoikeudet, määritellyt esiintymispalkkiot, postin palvelut, kiinteistöjen ja kiinteistön osien myynti sekä vuokraus. (Millainen toiminta on arvonlisäverotonta? 2019.) Alempana taulukossa 2 on tarkemmin lueteltuna kaikki sellaiset myynnit, jotka ovat arvonlisäverottomia.

Taulukko 2. Arvonlisäverottomat myynnit (Millainen toiminta on arvonlisäverotonta? 2019).

Arvonlisäverottomat myynnit

1. **terveyden- ja sairaanhoito**
2. **sosiaalihuolto**
3. **yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, korkeakouluopetus ja taiteen perusopetus**
4. **rahoitus- ja vakuutuspalvelut**
5. **tietyt esiintymispalkkiot**
6. **tekijänoikeudet**
7. **kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myynti ja vuokraus**
8. **postin yleispalvelut**
9. **eräät muut tavarat ja palvelut (esimerkiksi arpajaisten järjestäminen).**

Taulukossa 2 on lueteltuna arvonlisäverolaisissa arvonlisäverottomiksi määritellyt myynnit. Taulukossa lueteltuihin tuotteisiin ja palveluihin kohdistuvia hankintoja ei voi merkitä veroilmoitukseen tai laskuttaa arvonlisäverollisena.

4.6 Arvonlisäveron kirjausajankohta

Arvonlisävero kuuluu oma-aloitteisiin veroihin ja niin sanottuun verotilimenettelyyn. Oma-aloitteisella verolla tarkoitetaan sitä, että yritysten on oma-aloitteisesti tilittävä myyntiensä arvonlisävero erillisellä arvonlisäveroilmoituksella valtiolle. (Niskakangas 2014, 129.) Verotilimenettelyllä viitataan arvonlisäverotuksessa siihen, että yritys tilittää kuukausittain annettavalla veroilmoituksella kuukauden aikana myytyjen hyödykkeiden suoritettavan veron sekä hankinnoista suoritettavan veron erotuksen oma-aloitteisesti valtiolle. (Niskakangas 2014, 130.)

Oma-aloitteisten verojen kirjauksesta säädetyn asetuksen mukaan kirjanpitovelvollisen tulee kirjata arvonlisäveroon vaikuttavat tapahtumat sen ajankohdan mukaan, jolloin tapahtuman vero on huomioitava tilikauden verotuksessa. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2020.)

Arvonlisäverolaisissa on määritelty ajankohta, jolloin yrityksen tilikauden arvonlisävero tulee arvonlisäverolain mukaan kirjata. Arvonlisäverolain 136 §:ssä on tilikauden veron kirjaamisen ajankohdasta säädetty, että tilikaudelle kuuluva vero voidaan sille kalenterikuukaudelle kohdistaa, jolloin ostajaa on veloitettu toimitetusta tavarasta tai palvelusta. (AVL 136 §.)

5 Arvonlisäverotus ja laskumerkinnät

Tässä pääluvussa käsitellään laskumerkintöjä ja laskusäännöksiä. Luvussa käydään läpi laskujen sisältövaatimusten lisäksi edelleenlaskutusta ja käteisalennuksia, sekä laskunantovelvollisuutta.

Laskun merkitys arvonlisäverotuksessa on todella merkittävä. Laskun avulla ulkopuolinen henkilö, myyjä sekä ostaja saa tiedon siitä, kuinka myyjä toimii arvonlisäveron kanssa. Lasku toimii myös ostajalle todisteena hänen vähennysoikeuksistaan verotuksessa. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

Laskun avulla voidaan suorittaa verovalvontaa. Veronvalvontaa suoritetaan lähtökohtaisesti jokaiselle, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa ja on näin ollen kirjanpitovelvollinen. Näissä tapauksissa laskuja voidaan pitää kirjanpidon tositteina. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

5.1 Laskut ja tositteet

Verovelvollisella on velvollisuus kirjata verotettavat tai veron määrään vaikuttavat, joko suoritettavaan tai vähennettävään veroon oikeuttavat tapahtumat, kirjanpitoon siten, että merkinnät ovat osoitettavissa niihin kuuluvien tosittein. Tapahtumat on kirjattava aikajärjestyksessä sen mukaan, jolloin ne on huomioitava verokauden tilityksessä verohallinnolle. Kirjanpitovelvollisen tulee pystyä todistamaan kirjanpitoon merkityt tapahtumat erillisellä tositekijällä tai laskutusarkistoinnilla. Arvonlisäverotuksen eri verokannoilla laskutettavat tapahtumat tulee erotella kirjanpitoon selkeästi. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2020.)

Laskuiksi lasketaan arvonlisäverodirektiivissä määritellyt laskut, sekä muut laskuun verrattavissa olevat tositteet. Lasku voi olla myös alkuperäiseen laskuun viittaava asiakirja - esimerkiksi maksuhuomautuslasku, jossa viitataan alkuperäiseen laskuun tai muutoslasku alkuperäiseen laskuun. Asiakirjan voi toimittaa ostajalle paperiversiona tai sovitusti sähköisenä – mikä on nykypäivän sähköisten järjestelmien yleistyessä yhä useammalla yrityksellä käytössä. Laskulla voi olla useampi asiakirja samassa ja lisäksi se voi sisältää useamman tapahtuman. Itse laskua ei tarvitse otsikoida laskuksi, ollakseen pätevä kirjanpidon tosite. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2020.)

5.2 Laskuvaatimukset

Ostajalle toimitettavissa laskuissa on arvonlisäverolaissa 209 e §:ssä säädetty vaatimukset, joita laskuja laatiessa tulee noudattaa (Taulukko 3 & 4). Laskulla tulee näkyä laskun antamispäivämäärä, joka voi olla se päivä, jolloin lasku on lähetetty tai toimitettu ostajalle tai laskun esimerkiksi laatimis- tai tulostuspäivämäärä. Lisäksi laskuilla tulee näkyä laskun yksilöivä juokseva tunniste, jolla sen voi yksilöidä muista laskuista. Juokseva tunniste on apuna sekä laskujen yksilöinnissä ja erottelussa kirjanpitoon, että kirjanpidon apuna esimerkiksi puuttuvien laskujen selvittämisessä. Laskuilla ei saa käyttää samaa tunnistetta saman kuluvan tilikauden aikana. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2020.)

Taulukko 3. Pakolliset laskumerkinnät 1/2 AVL 209 e § (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2020).

<i>Pakolliset laskumerkinnät 1/2:</i>
10. Laskun antamispäivä
11. Juokseva tunniste
12. Myyjän arvonlisäverotunniste
13. Ostajan arvonlisäverotunniste
14. Myyjän ja ostajan nimi ja osoite
15. Tavaroiden/palveluiden määrä/laajuus ja laji
16. Tavaroiden toimituspäivä/palvelun suorituspäivä/ennakkomaksun maksupäivä
17. Veron peruste, verokannoittain eriteltynä
18. Verokanta

Myyjän tulee ilmoittaa laskulla oma arvonlisäverotunniste, jolla tavara tai palvelu on myyty, sekä yritys- ja yhteisötietolain mukainen Y-tunnus. Arvonlisäverotunniste koostuu maatumuksesta, Suomessa FI, sekä Y-tunnuksen numeroista ilman väliviivaa. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2020.)

Ostajan arvonlisäverotunniste merkitään, mikäli ostaja on verovelvollinen ostamastaan tuotteesta tai palvelusta, eli laskulla on käännetty verovelvollisuus, tai jos kyseinen osto tavarana yhteisömyyntiä. Laskuilla tulee näkyä myytyjen tavaroiden määrä, sekä niiden laji tai ostetun palvelun laajuus ja laji. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2020; AVL 209 e §.)

Myyjän tulee ilmoittaa laskussa sekä omansa, että ostajan nimi ja osoite. Laskulla tulee ilmetä päivämäärä, jolloin laskutettava tavara on toimitettu tai palvelu on suoritettu. Mikäli laskutettavasta tuotteesta tai palvelusta on suoritettu ennakkomaksu, ja ennakkomaksun päivämäärä on määriteltävissä, tulee myös se merkitä laskuun. (AVL 209 e §.)

Laskuun tulee merkitä verokannat eriteltynä sekä veron peruste kunkin verokannan kohdalla (24 %, 14 %, 10 % ja 0 %). Veron perusteen ja verokannan lisäksi laskulle on merkittävä suoritettavan veron määrä. Suoritettavan veron määrä tulee merkitä kyseisen maan valuuttana, jossa myynti on suoritettu. (AVL 209 e §.) Verokannoista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Myös verottomat tapahtumat tulee eritellä laskulla. Yksikköhinta tuotteesta tai palvelusta tulee merkitä verottomana ja lisäksi laskuun tulee merkitä mahdolliset alennukset tai hyvitykset, ellei niitä ole erikseen huomioitu yksikkö hinnassa. Mikäli myynti on ollut verotonta, tulee se näkyä laskulla tai viittaus arvonlisäverotuksen pykälään, jolla kyseinen arvonlisäverottomuus ilmenee. (AVL 209 e §.)

Suoritettavan veron merkitseminen laskuun ei koske sellaisenaan arvonlisäverolain 79 a tai 80 §:n alaista myyntiä. 79 a pykälässä on säädetty verovelvollisen jälleenmyyjän, eli verovelvollisen, joka harjoittaa liiketoimintaa ostamalla tai maahantuomalla käytettyjä tavaroita tai taide-, keräily-, tai antiikkiesineitä jälleenmyyntitarkoitukseen. Tässä tapauksessa veron perusteena pidetään voittomarginaalia, ilman veroa. Kun myyjä harjoittaa 79 a pykälänmukaista myyntiä, tulee laskulle lisäksi merkitä kyseiseen myynninlajiin sopiva jokin seuraavista merkinnöistä: *"voittomarginaalijärjestelmä – käytetyt tavarat"*, *"voittomarginaalijärjestelmä – taide-esineet"* tai *"voittomarginaalijärjestelmä – keräily- ja antiikkiesineet"*. (AVL 209 e §.)

Laskulla tulee olla merkintä *"voittomarginaalijärjestelmä – matkatoimistot"* (AVL 80 §; AVL 209 e §.), mikäli kyse on arvonlisäverolain 80 §:n mukaisesta matkatoimistopalvelun myynnistä. Matkatoimiston suorittama palveluiden ja tavaroiden myynti asiakkaalle omissa nimissään katsotaan yhden palvelun myynniksi, vaikka asiakkaalle myydyt tavarat ja palvelut olisi alun perin ostettu toisilta elinkeinonharjoittajilta. Matkatoimistopalvelusta koitua veron peruste on voittomarginaali ilman veroja. (AVL 80 §; AVL 209 e §.)

Taulukko 4. Pakolliset laskumerkinnät 2/2 (AVL 209 e §, teoksessa Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2020).

Pakolliset laskumerkinnät 2/2:

- 1. Suoritettavan veron määrä***
- 2. Merkintä verottomuudesta tai viittaus lainmukaiseen säännökseen***
- 3. Merkintä ”käännetty verovelvollisuus” ostajan ollessa verovelvollinen***
- 4. Ostajan itse laatimiin laskuihin merkintä ”itselaskutus”***
- 5. Muutoslaskuissa, viittaus aikaisempaan laskuun***
- 6. Uusien myytävien kuljetusvälineiden tiedot***
- 7. Merkintä ”voittomarginaalijärjestelmä–käytetyt tavarat”, ”voittomarginaalijärjestelmä–taide-esineet” tai ”voittomarginaalijärjestelmä–keräily- ja antiikkiesineet”***
- 8. Merkintä ”voittomarginaalijärjestelmä–matkatoimistot”***

Ostajan itse itselleen laatimiin laskuihin tulee lisätä merkintä ”itselaskutus”. Mikäli kyse on alkuperäisen tai aikaisemmin laskutetun laskun muutoslaskusta, tulee uudella laskulla viitata kyseiseen laskuun, jota on muutettu (Taulukko 3 kohta 14). (AVL 209 e §.)

”Käännetty verovelvollisuus” -merkintä tulee olla niillä laskuilla, joissa ostaja on verovelvollinen myyjän sijaan. Käännetystä verovelvollisuudesta kerrotaan tarkemmin raportin luvussa 3.

5.3 Kevennetyt laskuvaatimukset

Jossain tapauksissa laskun voi antaa niin sanotuin kevennetyin laskuvaatimuksin, jolloin laskuun tarvitsee merkitä vain osa laskuvaatimuksista. Kevennetyjen laskuvaatimusten laskuihin on merkittävä päivämäärä, jolloin lasku on annettu; myyjän nimi ja ALV-tunniste, myytyjen tavaroiden tai palvelujen laji sekä määrä. Ja lisäksi verokannoittain eritelty veron määrä tai veron peruste. Kevennetyjen laskuvaatimusten laskuissa tuotteiden tai palveluiden hinnat voidaan ilmoittaa myös ilman veron perustetta arvonlisäverotomina, mikäli suoritettava vero on laskulla näkyvässä. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

Kevennetyjä laskuvaatimuksia voidaan käyttää, kun lasku on alle 400 euron suuruinen, kyse on laitteiden tulostamista tositteista esimerkiksi pysäköintimaksuissa ja ravintolai- tai henkilökuljetuksista. Kevennetyjä laskumerkintävaatimuksia sovelletaan myös yhteisö- ja kaukomyyntiin, sekä käännetyn verovelvollisuuden alaisiin myynteihin EU:n ulkopuolelle. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

Vähittäiskauppaan verrattavat yritykset, jotka myyvät pääasiassa yksityishenkilöille, saavat käyttää laskuissaan kevennetyjä laskumerkintävaatimuksia ja laskut saavat olla yli 400 euroa. Tällaisia yrityksiä ovat esimerkiksi kampaamot, hautaustoimistot ja kioskit. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

5.4 Käteisalennukset

Laskujen maksuehdoissa voi olla niin sanottuja käteisalennuksia. Käteisalennukset ovat tiettyyn ennalta sovittuun päivämäärään mennessä maksetun laskun loppusumman alennus. Käteisalennusta käytettäessä myyjän tulisi laskutuksessa antaa erillinen lasku laskutushetkellä sovituista ehdollisista alennuksista. Erillistä hyvityslaskua ei kuitenkaan

tarvitse toimittaa ostajalle, jos käteisalennus menee yleisen käteisalennuksen mukaan. Yleisenä käteisalennuksena voidaan pitää 14 päivän sisällä maksettavan laskun 2 % alennusta ja 30 päivän nettona maksettavaa summaa. Laskuun tulee kuitenkin merkitä kummankin eräpäivän arvonlisäveron sisältävä loppusumma tai käteisalennuksen verollinen arvo. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

Laskun sisältäessä käteisalennuksen se kirjataan yleensä kirjanpitoon siten, että veronperuste ja arvonlisävero kirjataan ottamatta alennusta huomioon ja käteisalennus sekä sen osalta huomioon otettava vero kirjataan erikseen. Sekä myyjä, että ostaja voivat kirjata käteisalennuksen tällä tavoin kirjanpitoonsa. Tällöin arvonlisävero tulee huomioida oikean suuruisena. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

5.5 Edelleenlaskutus

Yritykset voivat edelleenlaskuttaa esimerkiksi sisar- tai tytäryhtiöiltään ja muilta yrityksiltä palveluista, joita ovat itse ostaneet tai ovat tarjonneet. Lähtökohtaisesti yritykset kuitenkin edelleenlaskuttavat toisen yrityksen puolesta maksettuja kuluja tai yrityksen omaan liiketoimintaan liittyviä kuluja. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

Toisen yrityksen puolesta maksetut kulut ovat luonteeltaan tyypillisesti sellaisia, että jokin verovelvollinen yritys maksaa toisen yrityksen puolesta verollisen liiketoiminnan kuluja. Tällaiset kulut voivat esimerkiksi liittyä saman konserniin kuuluvan yrityksen kuluihin, eli juuri esimerkiksi tytär- tai sisaryhtiön kuluihin. Arvonlisäveron osalta edelleenlaskutus toimii niin, että kulu lähtökohtaisesti edelleenlaskutetaan kulun alkuperäisellä arvonlisäverokannalla. Tämä johtuu siitä, että palvelun tai tavaran luonne pysyy muuttumattomana myös kulujen edelleenlaskutustilanteessa. Toisaalta tilanteessa, joissa yritys lisää itselleen laskulle esimerkiksi jonkinlaisen palkkion tai laskutuslisän edelleenlaskutustyöstä, on tällöin kyseinen kulunlisä osa verollista myyntiä. Tämä tarkoittaa siis sitä, että palkkion arvonlisäverokanta on sama, kuin laskulla esiintyvien edelleen laskutettavien kulujen verokanta. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

Edelleenlaskutuksessa voi myös tulla vastaan tilanne, jossa edelleenlaskutettavat kulut näkyvät alkuperäisellä laskulla täysin verottomina. Tämä johtuu tavallisimmin siitä, että myyjä on esimerkiksi pienen yritystoiminnan harjoittaja, eikä ole itse verovelvollinen. Edelleenlaskutuksessa tulee silti ottaa arvonlisäverotus huomioon, jos edelleenlaskutettavalla yrityksellä eivät arvonlisäverottomuuden edellytykset täyty. (Laskutusvaatimukset

arvonlisäverotuksessa 2019.) Edellytyksiä ovat esimerkiksi vähäinen liiketoiminta, eli esimerkiksi yritys, jonka tilikauden myynti jää alle 15 000 euron (Arvonlisäverottoman vähäisen toiminnan raja on 15 000 euroa). Muita edellytyksiä arvonlisäverottomuudelle ovat esimerkiksi sosiaalitoiminta, tai terveydenhuoltopalvelut, joista puhuttiin aikaisemmin luvussa 4.4.

Toinen yleinen syy edelleenlaskutukselle on yrityksen omaan liiketoimintaan liittyvät kulut. Tällöin kyse ei ole suoranaisesti edelleenlaskutuksesta vaan voidaan ennemmin ajatella, että yritys myy tällöin omaa tavaraa tai palvelua, mutta laskuttaa palvelun tai tavaran tuottamiseen tarvittavat materiaalit tai muut hankinnat myös ostajalta. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

5.6 Laskunantamisvelvollisuus

Myyjällä on velvollisuus antaa arvonlisäverolain tietosisältövaatimusten täyttävä lasku ostajalle, joka on oikeushenkilö tai elinkeinonharjoittaja. Laskunantamisvelvollisuus myyjällä on verollisesta tavaroiden ja palveluiden myynnistä, sekä arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoisista arvonlisäverottomista myynneistä. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

Kotimaassa tapahtuvat arvonlisäverottomat myynnit, joista myyjä on laskunantovelvollinen, on eritelty seuraavassa taulukossa (taulukko 5). Myös toisessa EU-maassa tapahtuvista arvonlisäverottomista myynneistä on myyjällä laskunantovelvollisuus. Toisessa EU-maassa tapahtuvista arvonlisäverottomista myyneistä, joista myyjällä on laskunantovelvollisuus, on eritelty myöhemmin taulukossa (taulukko 6). EU:n ulkopuolisista myynneistä myyjällä ei ole arvonlisäverolaissa säädettyjen tietosisältövaatimusten mukaista laskunantovelvollisuutta. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

Taulukko 5. Arvonlisäverottomat myynnit, joista myyjällä on laskunantovelvollisuus (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019).

Arvonlisäverottomat myynnit kotimaassa, joista myyjällä on laskunantovelvollisuus

- ✓ ***kansainväliseen kauppaan liittyvien tavaroiden myynti*** (AVL 70 §, 70 b §)
- ✓ ***kansainväliseen kauppaan liittyvien palvelujen myynti*** (AVL 71 §, 72 §)
- ✓ ***tavaroiden yhteisömyynti*** (AVL 72 a §–72 c §)
- ✓ ***sanoma- ja aikakauslehden painoksen myynti yleishyödylliselle yhteisölle*** (AVL 56 §)
- ✓ ***moottoriajoneuvojen myynti eräissä tilanteissa*** (AVL 72 e §)
- ✓ ***varastointimenettelyyn, vapaa-alueisiin ja vapaavarastoihin liittyvä myynti*** (AVL 72 h §)

Toisessa EU-maissa tapahtuvista arvonlisäverottomista myyneistä, joista myyjällä on laskunantovelvollisuus, on eriteltynä seuraavassa taulukossa. (taulukko 6). Näitä myyntejä ovat ne myynnit, jotka ovat Suomen arvonlisäverolain mukaan arvonlisäverottomia myyntejä. Suomessa arvonlisäverottomia myyntejä ovat esimerkiksi kiinteistöluovutukset taikka terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, muut ovat lueteltuna alla olevassa taulukossa (taulukko 6). Jos myynti tapahtuu EU:n ulkopuolella, myyjällä ei ole arvonlisäverolaissa säädettyjen tietosisältövaatimusten mukaista laskunantovelvollisuutta. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019).

Taulukko 6. Toisessa EU-maassa tapahtuvat arvonlisäverottomat myynnit, joista myyjä on laskunantovelvollinen (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019).

Toisessa EU-maassa tapahtuvat arvonlisäverottomat myynnit, joista myyjä on laskunantovelvollinen

- ✓ yleishyödyllisten yhteisöjen veroton tavaroiden ja palvelujen myynti (AVL 4 §)
- ✓ uskonnollisten yhdyskuntien veroton tavaroiden ja palvelujen myynti (AVL 5 §)
- ✓ kiinteistöluovutukset (AVL 27 §)
- ✓ terveyden- ja sairaanhoitopalvelun myynti sekä eräät muut tähän liittyvät palvelut (AVL 34 § ja 36 §)
- ✓ sosiaalihuolto- ja koulutuspalvelujen myynti (AVL 37 § ja 39 §)
- ✓ esiintymispalkkioiden ja eräiden immateriaalioikeuksien myynti (AVL 45 §)
- ✓ käypien maksuvälineiden myynti, arpajaisten järjestäminen, hautaustoimintaan liittyvien palvelujen myynti ja itse poimittujen luonnonvarasten marjojen ja sienien myynti (AVL 59 § 1–3 kohdat ja 5–6 kohdat)

Yritys voi halutessaan myös ulkoistaa eli siirtää laskutuksen hoidettavaksi toiselle yritykselle, esimerkiksi tilitoimistolle, joka hoitaa laskujen lähettämisen myydyistä tuotteista. Laskunantovelvollisuus pätee samanlailla myös kolmannen osapuolen toimesta, jos laskutus on ulkoistettu toiselle yritykselle. Laskunantovelvollisuus on edellä mainittujen myyntien lisäksi myös yksityishenkilölle toiseen EU-maahan uusien kuljetusvälineiden myynnistä ja kaukomyynnistä, kunnalle tapahtuvasta verottomasta sairaan- ja terveydenhoitoon liittyvästä myynnistä, sekä muusta kuin yhteisömyynnistä aiheutuneista ennakkomaksuista. (Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019.)

6 Verokannat

Arvonlisäveroa maksetaan Suomen valtiolle lainsäädännön vaatimalla tavalla. Arvonlisäverovelvollinen myyjä lisää tuotteiden ja palveluiden myyntihintaan arvonlisäveron. Arvonlisävero lisätään tuotteen tai palvelun lopulliseen hintaan siihen kohdistuvan verokannan mukaan. (Mikä arvonlisävero on? 2020.)

Arvonlisäverokantoja on Suomessa neljää erilaista: 24 %, 14 %, 10 % ja yksi näistä on 0 %:n verokanta. Verokanta eli arvonlisäveroprosentti on tuotteesta tai palvelusta perittävä arvonlisäveroprosentin määrä, joka lasketaan tuotteen tai palvelun arvonlisäverottomasta hinnasta, eli veron perusteesta. Arvonlisäverokannoista kukin pätee tiettyyn myytävään tuoteryhmään tai palveluun. (Arvonlisäveroprosentit 2020.) Eri arvonlisäverokantojen alaiset tuotteet ja palvelut on eritelty tässä pääluvussa.

Suomessa yleinen verokanta on 24 %, joka pätee useampiin tuotteisiin ja palveluihin. Joihinkin tuotteisiin ja palveluihin on kuitenkin alennettu arvonlisäveroprosentti. Seuraavassa taulukossa (taulukko 7) on eriteltyä eri arvonlisäveroprosenttien alaiset tuotteet ja palvelut.

Taulukko 7. Arvonlisäveroprosentit Suomessa (Arvonlisäveroprosentit 2020).

VEROKANTA	TAVARAT & PALVELUT
24 %	YLEINEN VEROKANTA:
	- Sovellaan suurimpaan osaan verotettavista tavaroista ja palveluista.
14 %	<ul style="list-style-type: none"> ○ Elintarvikkeet ○ Rehut sekä ravintola- ja ateriapalvelut ○ HUOM! Tähän verokantaan eivät kuulu alkoholi- tai tupakkatuotteet.
10 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjat • Sanoma- ja aikakauslehdet • Lääkkeet • Liikuntapalvelut • Elokuvanäytökset • Kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien sisäänpääsymaksut • Henkilökuljetukset • Majoituspalvelut • Televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset
0 %	NOLLAVEROKANTA, VÄHENNYSOIKEUS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vienti EU-alueen ulkopuolelle ❖ Tavarain myynti EU-maihin alv-velvollisille ostajille (alv ohje EU-tavarakaupasta) ❖ Varastointimenettelyihin liittyvä veroton myynti (verovarasto arvonlisäverolaissa) ❖ Jäsenlehtien ja mainosten veroton myynti yleishyödyllisille yhteisöille ❖ Kansainväliseen kauppaan liittyvät tavaroiden ja palveluiden myynnit ❖ Arvonlisäverottomien vesialusten myynti, vuokraus ja rahtaus, sekä näihin aluksiin kohdistuvat työsuoritukset

Yllä olevassa taulukossa (taulukko 7) on lueteltu eri arvonlisäverokannan alaiset tuotteet ja palvelut. Arvonlisäverokannoista yleistä 24 %:n verokantaan kuuluvia tuotteita ja palveluja ei ole eritelty tarkemmin, toisin kuin arvonlisäverokantoihin 14 %, 10 % ja nollaprocentin verokannan tuotteita ja palveluja. Yleisen verokannan alaisia tuotteita ja palveluja on laajasti erilaisia, ja voidaan katsoa, että ne tuotteet, jotka eivät kuulu alennettuihin arvonlisäverokantoihin (14 % ja 10 %) tai nollaverokantaan, kuuluvat siten yleisen verokannan piiriin. Alennettuihin verokantoja 10 % ja 14 % sekä nollaprocentin verokantaa ja niiden alaisia tuotteita ja palveluja käsitellään seuraavissa alaluvuissa (6.1–6.3) enemmän.

6.1 Alennettu verokanta 14 %

Alennettua arvonlisäverokantaa 14 % peritään tuotteista ja palveluista, jotka on eritelty arvonlisäverolain 85 pykälän mukaan alempana olevassa taulukossa (taulukko 8). 14 % suoritettavaa arvonlisäveroa veron perusteesta eli tuotteen tai palvelun arvonlisäverottomasta hinnasta on arvonlisäverolain 85 §:n mukaan maksettava elintarvikkeista, ravintola- ja ateriapalveluista sekä rehuaineesta. Arvonlisäveroa suoritetaan 14 % veron perusteesta arvonlisäverolain 85 §:n mukaan tavaroiden ja palveluiden myynnistä, yhteisö- hankinnasta, maahantuonnista, sekä siirrosta vararastointimenettelystä erikseen määritellyissä tapauksissa. (AVL 85 §).

Taulukko 8. Verokanta 14 % (AVL 85 §).

VEROKANTA 14 %
1) ruokatarvike, juoma ja muu sellaisenaan ihmisen nautittavaksi tarkoitettu aine sekä niiden raaka-aine ja niitä valmistettaessa tai säilöittäessä käytettävä mauste, säilöntäaine, väri- ja muu lisäaine (elintarvike);
2) ravintola- ja ateriapalvelut, lukuun ottamatta 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen tavaroiden luovutuksia;
3) rehu ja rehuseos sekä niiden valmistuksessa käytettäväksi tarkoitettu raaka- ja lisäaine, eläinten ruokana käytettävät teollisuuden jätteaineet sekä rehukala (rehuaine).” (AVL 85 §)

Lisäyksenä ylempänä olevaan taulukkoon (taulukko 8). Taulukon 8 kohdassa 1. mainittuihin elintarvikkeisiin ei lueta eläviä eläimiä, vesijohtovettä, alkoholi- tai tupakkatuotteita eikä myöskään arvonlisäverolain 85 a pykälän ensimmäisen momentin 6. kohdassa tarkoitettuja lääkevalmisteita: ”lääkelaiissa (395/1987) tarkoitettu lääke, lääkelain 22 ja 22 a §:ssä tarkoitetut valmisteet, joita mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun rekisteröintiin liitetyn ehdon mukaan saadaan myydä ainoastaan apteekkiliikkeestä.” (AVL 85 a §.)

6.2 Alennettu verokanta 10 %

Alennettua arvonlisäverokantaa 10 % sovelletaan henkilökuljetuksiin, kirjallisuuteen ja aikakauslehtiin, majoitukseen, liikuntapalveluihin, erilaisiin keikkoihin ja urheilutapahtumiin, lääkelaisissa määriteltyihin lääkkeisiin ja voiteisiin, sekä tekijänoikeuksiin liittyviin korvauksiin. Lisäksi 10 % verokanta pätee siihen summaan, jonka valtion televisio- ja radorahastosta luovutetaan Yleisradio Oy:lle. 10 % verokantaa sovelletaan taide-esineiden myyntiin silloin, kun taide-esineiden myyjä on itse taide-esineen tekijä tai muu elinkeinonharjoittaja kuin maahantuojaja tai jälleenmyyjä, joka on toiminnastaan verovelvollinen. (AVL 85 a §.)

Alempana taulukossa (taulukko 9) on eritelty tarkemmin ne tavarat ja palvelut, joihin sovelletaan alennettua verokantaa 10 %. Arvonlisäverolain 85 a §:n mukaan arvonlisävero suoritetaan 10 % veron perusteesta palvelujen ja tavaroiden myynnistä, maahantuonnista, yhteisö Hankinnasta sekä siirrosta varastointimenettelystä erikseen määriteltyissä tapauksissa. (AVL 85 a §.)

Taulukko 9. Verokanta 10 % (AVL 85 a §).

VEROKANTA 10 %
<ol style="list-style-type: none"> 1) <i>henkilökuljetus;</i> 2) <i>majoitustilan tai käyntisataman käyttöoikeuden luovuttaminen;</i> 3) <i>palvelu, jolla annetaan mahdollisuus liikunnan harjoittamiseen;</i> 4) <i>Yleisradio Oy:n valtion televisio- ja radorahastosta saama määrä ja Ålands Radio och TV Ab:n saama korvaus Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kantamista televisiomaksutuloista;</i> 5) <i>lääkelaisissa (395/1987) tarkoitettu lääke, lääkelain 22 ja 22 a §:ssä tarkoitetut valmisteet, joita mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun rekisteröintiin liitetyn ehdon mukaan saadaan myydä ainoastaan apteekkiliikkeestä, sekä kliininen ravintovalmiste ja niitä vastaava tuote sekä perusvoide silloin, kun ne oikeuttavat korvaukseen sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella;</i> 6) <i>fyysisellä alustalla oleva tai sähköisesti luovutettava kirja;</i> 7) <i>fyysisellä alustalla olevat tai sähköisesti luovutettavat sanoma- ja aikakauslehdet;</i> 8) <i>79 c §:ssä tarkoitettu taide-esine, muun kuin maahantuonnin osalta kuitenkin vain silloin, kun myyjänä on tekijä tai hänen oikeudenomistajansa taikka satunnaisesti muu elinkeinonharjoittaja kuin 79 a §:n 3 momentissa tarkoitettu verovelvollinen jälleenmyyjä;</i> 9) <i>tekijänoikeuden haltijoita edustavan järjestön saama 45 §:n 1 momentin 3–5 kohdassa tarkoitettu tekijänoikeuteen liittyvä korvaus;</i> 10) <i>esiintyvän taiteilijan tai muun julkisen esiintyjän ja urheilijan esityksen myynnistä saatava 45 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu palkkio tai korvaus, kun liiketoiminnan harjoittaja on hakeutunut tästä toiminnasta verovelvolliseksi. (AVL 85 a §)</i>

Alennetun verokannan 10 % tuotteiden ja palveluiden kirjo on melko laaja ja siihen sisältyy paljon erilaisia tuotteita ja palveluja. Iso osa 10 % alaisista tuotteista ja palveluista liittyy harrastamiseen, taiteeseen, ilmaisuun, esiintymiseen ja musiikkiin. Näitä ovat esimerkiksi tekijänoikeudet, konsertit ja muut esitykset, sekä kirjallisuuteen liittyvät tuotteet ja palvelut.

Yleinen alennetun 10 % verokannan alainen lähes jokaiselle tuttu palvelu on henkilökuljetukset. Henkilökuljetukset, kuten taksimatkat, joukkoliikenne tai kotimaan lennot ovat alennetun verokannan 10 % alaista palvelua. Lisäksi 10 % verokannan alaisiin palveluihin kuuluvat henkilökuljetuksen ohella erilaiset majoitus- ja liikuntapalvelut.

6.3 Verokanta 0 %

Nollaprocentin verokantaan kuuluvien tuotteiden myynti on vähennyskelpoista, eli niihin voidaan saada arvonnäköverovähennyksiä ja niihin liittyviä hankintoja voidaan vähentää verotuksessa. Arvonnäköverokantaa 0 % sovelletaan muun muassa vesialusten myyntiin, vuokraukseen ja rahtaukseen, sekä näihin liittyviin työsuorituksiin; yleishyödyllisille yhteisölle jäsenlehtien ja mainosten verottomaan myyntiin; varastomenettelyyn liittyvään verottomaan myyntiin, EU:n ulkopuolelle tapahtuvaan vientiin; tavarain myyntiin arvonnäköverovelvollisille ostajille EU-maihin, sekä muihin ulkomaankauppaan liittyviin tavarain ja palveluiden myyntiin, kuten diplomaateille ja kansainvälisille järjestöille tapahtuvaan verottomaan myyntiin. (Arvonnäköveroprosentit 2020.)

Nollaprocentin arvonnäköverokannan lisäksi on vielä täysin arvonnäköverotonta liiketoimintaa, mitä käsiteltiin jo aikaisemmin luvussa 4.4. Arvonnäköveron myynti eroaa nollaprocentin verokannan alaisesta myynnistä, sillä siihen liittyviä hankintoja ei voida vähentää verotuksessa samalla tavalla kuin nollaprocentin verokannan alaisessa myynnissä. (Arvonnäköveroprosentit 2020).

7 Ulkomaankauppa

Ulkomaan kaupalla tarkoitetaan sitä, kun kaupankäynti tapahtuu Suomen ja jonkun muun maan välillä. Tavarain myynnin verollisuus riippuu siitä, tapahtuuko myynti kotimaassa, toiseen EU-maahan, tai EU:n ulkopuolelle. Myynnin verollisuus määritellään

sillä perusteella, missä myynti on tapahtunut, eli missä maassa tavara on myyntihetkellä ollut. (Nyrhinen ym. 2019, 496.)

Ahvenanmaa lukeutuu myös arvonlisäverollisuudeltaan EU:n ulkopuoliseksi ulkomaaksi (Niskakangas 2014, 141). Ulkomaan myynti määritellään joko verottomaksi myynniksi toiseen EU-maahan tai verottomaksi myynniksi EU:n ulkopuoliseen maahan ja muussa tapauksessa myynti katsotaan kotimaan myynniksi (Nyrhinen ym. 2019, 496). Pääluvussa on erikseen käsitelty EU:n, eli yhteisön sisäistä kaupankäyntiä, sekä EU:n ulkopuolista kaupankäyntiä.

Aikaisemmin raportissa on käsitelty pääasiassa Suomen sisäisiä arvonlisäverolain alaisia tapahtumia. Tämä pääluku pitää sisällään ulkomaan kauppaan liittyviä arvonlisäverollisuuksia. Tässä luvussa kannattaa lukiessa huomioida erityisesti, onko kyseisessä luvussa käsiteltävä aihe EU:n sisällä tapahtuvaa vai EU:n ulkopuolista myyntiä tai hankintaa, sillä se on arvonlisäverotuksen säännösten kannalta merkittävä tieto.

7.1 Tavaroiden ulkomaanmyynti

Myynnin tapahtuessa Suomessa, arvonlisävero tilitetään Suomeen Suomen arvonlisäverolain mukaisesti. Poikkeuksena Suomessa tapahtuva arvonlisäveroton myynti, joka on erikseen arvonlisäverolaissa säädetty verottomaksi myynniksi. Mikäli myyntimaa on jokin muu kuin Suomi, ei arvonlisäveroa tilitetä Suomeen. Toisessa EU-maassa tapahtuviin myynneihin sovelletaan sen EU-maan arvonlisäverolakia, jossa myynti on tapahtunut. (Niskakangas 2014, 142.)

Ulkomaan kaupassa tavaroiden myynti on jossain tapauksissa verotonta. Tavarain myynnin arvonlisäverottomuudessa merkittävää on se, minne maahan tavara myydään tai kuljetetaan myynnin yhteydessä. Verotonta tavarain myynti on silloin, kun tavara kuljetetaan myyjän toimesta EU:n, eli yhteisön, ulkopuolelle. Tavarain myynti on verotonta myös silloin, jos tavara kuljetetaan ostajan toimeksiannon mukaan yksityisen kuljetusliikkeen toimesta EU:n ulkopuolelle. (AVL 70 §.)

7.2 Maahantuonnin verollisuus

Tavarain maahantuonnilla tarkoitetaan sitä, kun tavara tuodaan yhteisön ulkopuolelta yhteisön sisälle. Maahantuonti on siis tuontia toisesta maasta EU:n ulkopuolelta toiseen

EU-maahan. Tavarahan maahantuonnista maksetaan veroa Suomen arvonlisäverolain mukaan. (Nyrhinen ym, 2019. 513.)

Maahantuonti on pääosin arvonlisäverollista, mutta siihenkin on määritetty arvonlisäverolaissa poikkeuksia ja näin ollen kaikki maahantuonti ei ole arvonlisäverollista. Arvonlisäverotonta maahantuontia ovat sellaiset maahantuodut hankinnat yhteisön ulkopuolelta, joiden myynti on arvonlisäverolain mukaan Suomessa arvonlisäverotonta. (Nyrhinen ym, 2019. 518.) Arvonlisäverottomuutta käsitellään tarkemmin raportin luvussa 4.4.

Maahantuonnista yhteisön ulkopuolelta on annettava tulli-ilmoitus Tullille. Tullattavalle tavaralle annetaan Tullin toimesta tuonti-ilmoituksen mukaan tullausarvo sekä tuontimaksu ja muita maahantuontiin liittyviä maksuja tapauskohtaisesti tuodun tavarahan perusteella. Maahantuontiin sovelletaan muiden hankintojen tavalla arvonlisäverolain säännöksiä ja Suomen arvonlisäverolaissa säädettyjä verokantoja. (Nyrhinen ym, 2019. 513.)

Maahantuonti on tullattavaa ja maahantuojat suorittaa arvonlisäveroa maahantuoduista tavaroista Tullin antamien päätösten perusteella. Maahantuonnista maksettu vero ilmoitetaan myös veroilmoituksella ja arvonlisävero tilitetään oma-aloitteisesti valtiolle. (Nyrhinen ym, 2019. 513.)

7.3 Yhteisökauppa

Yhteisökauppa on EU-maiden välillä tapahtuvaa arvonlisäverovelvollista kaupankäyntiä yritysten kesken. Yhteisökauppa perustuu tavaroiden myyntiin ja ostamiseen, eli yhteisömyyntiin ja yhteisöhankintaan. (Ulkomaankauppa EU-maiden välillä – yhteisökauppa 2020.)

Yhteisömyynti on EU-maiden välillä tapahtuvaa tavaroiden myyntiä. Tavaroiden myyminen toiselle arvonlisäverovelvolliselle yritykselle on verotonta yhteisömyyntiä, jos ostaja on verovelvollinen toisessa EU-maassa, kuin Suomessa ja tavara kuljetetaan toiseen EU-maahan. Lisäksi molemmilla yhteisökauppaa tekevilla yrityksillä on oltava voimassa oleva alv-numero, jotta kauppa voidaan luokitella verottomaksi yhteisömyynniksi. Tilanteessa, jossa verottoman myynnin edellytykset jäävät täyttymättä, on myyjän maksettava sekä ilmoitettava vero tavaroiden myynnistä Suomessa. (Ulkomaankauppa EU-maiden välillä – yhteisökauppa 2020.)

Yhteisöhankinnalla taas tarkoitetaan tavaran ostamista toisesta EU-maasta ja arvonlisäverolaissa se on määritelty seuraavasti: ”*Tavaran yhteisöhankinnalla tarkoitetaan irtaimen esineen omistusoikeuden vastikkeellista hankintaa, jos myyjä, ostaja tai joku muu heidän puolestaan kuljettaa esineen ostajalle jäsenvaltiosta toiseen.*” (AVL 26 a §).

Yhteisöhankinta on toiseen EU-jäsenvaltioon toisesta jäsenvaltiosta hankittu, eli ostettu, tavara. Termi yhteisöhankinta tulee siitä, että tavara hankitaan yhteisön, eli EU:n sisällä. Yhteisöhankinta on siis sellaisen esineen hankinta, joka on ostettu ja kuljetettu toisesta EU-jäsenvaltiosta toiseen myyntiä varten.

Yhteisöhankintoja on lisäksi Arvonlisäverolain 26 a pykälässä on tarkennettu seuraavasti: ”*Tavaran yhteisöhankintana pidetään myös (1) elinkeinonharjoittajan toisessa jäsenvaltiossa harjoittaman liikkeen omaisuuteen kuuluvan tavaran siirtoa Suomeen elinkeinonharjoittajan liiketoimia varten tai (2) elinkeinonharjoittajan liikeomaisuuteen kuuluvan tavaran siirtoa muussa kuin 1 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa toisesta jäsenvaltiosta Suomeen käytettäväksi täällä harjoitettavassa liiketoiminnassa, jos tavara oli hankittu tai valmistettu kyseisessä jäsenvaltiossa.*” (AVL 26 a §.)

7.3.1 Yrityksen asema EU-ostoissa

Yrityksen ostaessa tavaraa toisesta EU-maasta on kyse yhteisöhankinnasta. Tällöin hankinnasta on useimmiten maksettava arvonlisävero, mutta yrityksen on mahdollista yleensä vähentää ostosta maksettu vero, jos hankinta on tehty liiketoimintaa varten. (Ulkomaankauppa EU-maiden välillä – yhteisökauppa 2020.)

Yhteisöhankinta on arvonlisäveronalaista liiketoimintaa, joten siitä on maksettava arvonlisävero, ellei sitä ole arvonlisäverolaissa säädetty verottomaksi (AVL 1 §). Arvonlisäverokäsittely yhteisöhankintojen kohdalla perustuu siihen, mihin tavaran kuljetus päättyy. Suomeen suoritetaan arvonlisävero Suomen alv-säännösten mukaan yhteisöhankinnasta silloin, kun yhteisöhankinta on tapahtunut Suomessa. Muissa tapauksissa arvonlisäveromenettely tehdään kyseisen EU-jäsenvaltion säännösten mukaisesti ja ostajan tulee huomioida, sekä soveltaa kyseisen maan arvonlisävero- ja ilmoitusmenettelyä. (Arvonlisäverotus EU-tavarakaupassa 2019.)

Yhteisöhankinnasta suoritettava vero lasketaan myyjän ja ostajan välillä sovitusta tavararvonlisäverottomasta hinnasta, joka kerrotaan asianmukaisella verokannalla. Arvonlisäverokanta määrittyy arvonlisäverolain mukaan riippuen kyseessä olevasta tavarasta. Verokanta on joko 24, 14 tai 10 prosenttia, samoin kuin kotimaan sisäisessä myynnissä. (Arvonlisäverotus EU-tavarakaupassa 2019.)

7.3.2 Yksityishenkilön asema EU-ostoissa

Aikaisemmassa alaluvussa kerrottiin yrityksen asemasta yhteisöhankintojen tekijänä. Tämä kappale käsittelee yksityishenkilön asemaa tehdessään ostoja toisesta EU-maassa sekä myynnistä yksityishenkilölle.

Yksityishenkilön ostaessa toisesta EU-maasta, on myyjän laskutettava yksityishenkilöä tai muuten ei-arvonlisäverovelvollista ostajaa myyntimaan arvonlisäverolain mukaisesti. Yksityishenkilön toisesta EU-maasta tekemien hankintojen alittaessa 10 000 euroa vuodessa, mainittua säännöstä sovelletaan. (Niskakangas 2014, 144.)

Myyjän tulee kuitenkin hakeutua Suomessa verovelvolliseksi yksityishenkilölle tekemistään myynneistä toisesta EU-maasta Suomeen, mikäli myynnit ylittävät vuoden aikana 35 000 euroa. Tässä tapauksessa on kyse arvonlisäverolain mukaan kaukomyynnistä ja myyjän on näin ollen tilitettävä myynneistään suoritettu arvonlisävero Suomeen, eikä myynnteihin sovelleta aikaisemman kappaleen säännöksen mukaan myyntimaan arvonlisäveroa, vaan Suomen arvonlisäveroa. (Niskakangas 2014, 144.)

Yksityishenkilön ostoihin toisista EU-maista on tulossa vuoden 2021 heinäkuussa suuri muutos. Arvonlisäverolain erityisjärjestelmä laajenee koskettamaan aikaisempien kuluttajille EU:ssa myytyjen sähköisten palvelujen lisäksi kaikkia palvelujen myynntejä sekä tavaroiden etämyynntejä EU-maissa. (Arvonlisäveron erityisjärjestelmä laajenee 2021.)

7.3.3 Arvonlisäveroton yhteisöhankinta

Yhteisöhankinta, joka tapahtuu Suomessa, voi tietyissä tilanteissa olla arvonlisäverotonta. Arvonlisäverolaisissa on säädetty erikseen yhteisöhankintaan koskevaa arvonlisäverottomuudesta. Arvonlisäverottomasta yhteisöhankinnasta ei voi vähentää arvonlisäveroa, sillä siitä ei myöskään makseta arvonlisäveroa. (Arvonlisäverotus EU-tavarakaupassa 2019.)

Arvonlisäverottomia yhteisöhankinnat ovat muun muassa silloin, kun tavara ostetaan Suomeen yhteisöhankintana toisesta EU-jäsenvaltiosta, mutta ostaja on ulkomaalainen elinkeinonharjoittaja, jolla ei ole toimipaikkaa Suomessa. Suomeen yhteisöhankintana ostettu tavara Suomessa tapahtuvaa jälleenmyyntiä varten on arvonlisäverotonta yhteisöhankintaa, sillä tavaran seuraava ostaja on tuotteen ostosta arvonlisäverovelvollinen. (AVL 72 g §.)

7.4 Palvelujen ulkomaanmyynti

Myynnin tapahtuessa Suomessa, myynnistä tulee maksaa arvonlisävero Suomeen, olettaen, että myynti ei ole arvonlisäverotonta myyntiä. Arvonlisäverottomasta myynnistä säädetään arvonlisäverolaissa erikseen. Palvelukaupassa arvonlisäveron suorittaa myyjä, ellei kyseiseen myyntiin sovelleta käännettyä arvonlisäveroa. (Palvelujen ulkomaankaupan arvonlisäverotus 2019.)

Arvonlisäverolaki (64–69 I §) sisältää säädöksiä siitä, milloin palvelun myyntimaa on Suomi. Yritysten välisessä ulkomaan palvelukaupassa myyntimaa määrittelee, kummalla kaupan osapuolen maalla on verotusoikeus. Palvelukaupassa tulee ottaa verotuksen osalta myös huomioon kaupan luonne sekä se, onko ostaja kuluttaja vai elinkeinonharjoittaja. Lisäksi verotuksen osalta on tärkeää katsoa missä maassa ostajan ja myyjän kotipaikka sijaitsee. (Palvelujen ulkomaankaupan arvonlisäverotus 2019.)

Elinkeinoharjoittajille eli toisille yrityksille yhteisön ulkopuolelle myytävät palvelut verotetaan yleissäännöksen mukaan siinä maassa, jossa ostajan kotipaikka on (Palvelujen ulkomaankaupan arvonlisäverotus 2019). Yritykselle yhteisön ulkopuolelle myytäessä, tavaroiden myynti on yleensä verotonta, sillä myynnin ei tässä tapauksessa katsota tapahtuvan Suomessa. Tämä säännös pätee myös yhteisömyynneissä. (Niskakangas 2014, 146.)

Kuluttajalle myytäessä verotus menee toisin päin kuin yritykselle myytäessä. Verotus tapahtuu palvelujen ulkomaankaupassa kuluttajalle siinä maassa, johon myyjä on sijoittanut (Palvelujen ulkomaankaupan arvonlisäverotus 2019). Eli mikäli palveluita myydään kuluttajalle yhteisön ulkopuolelle, myyjän tulee suorittaa myynnistä arvonlisävero Suomeen (Niskakangas 2014, 146).

7.4.1 Poikkeukset palvelumyynnissä ulkomaille

Edellisessä luvussa ulkomaan palvelukauppaa koskevat arvonlisäverollisuudet ovat yleisiä säännöksiä. Ulkomaan palvelukaupan arvonlisäverotukseen liittyy myös poikkeuksia ja jotkin ulkomaan palvelumyynnit eivät mene yleissäännöksiä mukaan. Palvelujen ulkomaanmyynnissä poikkeuksien kohdalla myyntimaan katsotaan olevan aina Suomi (Niskakangas 2014, 146).

Taulukossa 10 on lueteltu palvelumyynnit, joista suoritetaan arvonlisäveroa Suomeen. Näistä palvelumyynneistä myyjän tulee suorittaa arvonlisäveroa Suomeen, vaikka ne olisi myyty yhteisön ulkopuolelle (Niskakangas 2014, 146). Alla olevassa taulukossa 10 on kuvattu kaikki arvonlisäverotuksen poikkeukset ulkomaan palvelumyynneistä niin elinkeinoharjoittajien, kuin kuluttajienkin osalta (Palvelujen ulkomaankaupan arvonlisäverotus 2019).

Taulukko 10. Palvelumyynnin poikkeukset elinkeinoharjoittajan sekä kuluttajan osalta (Palvelujen ulkomaankaupan arvonlisäverotus 2019).

<i>Kuluttajan palvelumyynnin poikkeukset</i>	<i>Elinkeinoharjoittajan palvelumyynnin poikkeukset</i>
<ul style="list-style-type: none"> - kiinteistöpalvelut - henkilö- ja tavarankuljetuspalvelut (muut kuljetuspalvelut) - irtaimen esineeseen liittyvät palvelut - kuljetusvälineen vuokraus (lyhyt- ja pitkäkestoinen) - huvialuksen vuokraus (pitkäkestoinen) - kulttuuri-, viihde- ja muut vastaavat palvelut - ravintola- ja ateriapalvelut - välityspalvelut - immateriaalipalvelujen myynti EU:n ulkopuolelle - radio- ja televisiolähetyspalvelujen myyminen - sähköisten - ja telepalvelujen myyminen 	<ul style="list-style-type: none"> - kiinteistöpalvelut - henkilökuljetuspalvelut - kuljetusvälineen vuokraus (lyhytkestoinen) - sisäänkäsy tiede-, kulttuuri-, opetus-, viihde- ja muut vastaavanlaiset tilaisuudet - ravintola- ja ateriapalvelut

Ylemmässä taulukossa on eritelty vasempaan sarakkeeseen kuluttajalle palvelumyynnin poikkeuksista ulkomaankaupassa ja oikeassa sarakkeessa palvelumyynnistä elinkeinoharjoittajalle. Kuluttajalle palvelumyynti yhteisön ulkopuolelle sisältää enemmän

poikkeuksellisia myyntejä kuin palvelumyynti elinkeinoharjoittajalle. Taulukon 10 molemmissa sarakkeissa on mainittu kuitenkin samoja poikkeuksia, joita ovat esimerkiksi kiinteistöpalvelujen sekä henkilön- ja tavarankuljetukseen liittyvien palvelujen myynti yhteisön ulkopuolelle.

7.4.2 Palveluostojen käännetty verovelvollisuus

Käännetyllä verovelvollisuudella tarkoitetaan sitä, kun verovelvollinen on ostaja myyjän sijaan. Pääsääntöisesti käännettyä verovelvollisuutta sovelletaan juuri sellaisissa tilanteissa, kun hankintoja tehdään ulkomaalaiselta myyjältä eli myyjä on ulkomaalainen. Yleensä ulkomaan hankinnoissa sovelletaan käännettyä verovelvollisuutta, eli ostaja on näissä tapauksissa yleensä verovelvollinen. (Nyrhinen ym, 2019. 50.)

Yrityksen ostaessa itse palveluita yhteisön ulkopuolelta, on ostajalla tällöin käännetty verovelvollisuus ja suomalaisen yrityksen on maksettava palvelun ostosta arvonlisävero Suomeen. Yrityksen ostaessa palveluita yhteisön ulkopuolelta, palvelujen myyntimaan katsotaan olevan Suomi ja näin ollen ostajayritykselle syntyy käännetty verovelvollisuus. (Niskakangas 2014, 146.)

8 Arvonlisävero-opas

Arvonlisävero-opas tulee tämän opinnäytetyöhön liitteeksi. Oppaan tarkoituksena on auttaa tilitoimistossa työskentelevää harjoittelijaa arvonlisäveroa koskevissa kysymyksissä, joita saattaa jokapäiväisessä työssä tai silloin tällöin herätä. Opas voi tosin harjoittelijoiden lisäksi auttaa myös pidempäänkin työtä tehneitä henkilöitä, sillä monesti työssä saatetaan keskittyä vain tietylle alalle kuuluvien yritysten kirjanpitoon ja opas kattaa melko monipuolisesti erilaisia tapahtumia.

Idea oppaan tekoon lähti omasta kokemuksesta arvonlisäveron kanssa työskentelystä. Huomasimme itse mennessämme harjoitteluun tilitoimistoon, että tällaiselle oppaalle olisi voinut olla käyttöä. Olemme itse etsineet internetistä ja työkavereilta kysymällä vastauksia näihin kysymyksiin ja kirjanneet ylös sitä mukaan, kun olemme vastauksia löytäneet tai saaneet. Oppaan on näin ollen tarkoitus olla tukena työssä ja siitä on toivottavasti hyötyä jollekin henkilölle, joka on samanlaisessa tilanteessa harjoittelijana.

Tilitoimistossa työskennellessä asiakkaina voi olla paljon hyvin erilaisia yrityksiä, eri kokoisia yrityksiä, eri toimialalla olevia ja muuten toisistaan poikkeavia yrityksiä minkä vuoksi opas on tehty kattamaan erilaisia tarpeita. Esimerkiksi tilitoimistossa työskentelevän työntekijän siirtyessä toisen yrityksen kirjanpidosta toiseen, voi vastaan tulla uudenlaisia tilanteita ja poikkeuksia koskien arvonlisäverotusta, joihin saattaa tarvita muistiinpanoja – tai opasta aiheeseen liittyen. Näiden tilanteiden avuksi tekemästämme oppaasta voi löytyä joitakin hyviä muistisääntöjä ja apuja.

Alempana on ensimmäinen versio oppaan kansilehdestä (kuvio 1). Suunnittelimme oppaan kansilehden ulkoasun muistuttamaan muistiinpanojen tekemistä. Oppaan tavoitteena on olla helposti lähestyttävä opas arvonlisäveron perusteista – ikään kuin oma muistivihko, johon voi palata työssä askarruttavien tilanteiden kohdalla. Kirjanpitytyössä on tavallista pitää kirjaa erilaisista muistisäännöistä työpöydällä tai sähköisenä versiona tietokoneella, jota voi erilaisissa tilanteissa hyödyntää. Mielestämme oppaassa esiintyy paljon hyödyllisiä muistisääntöjä ja vastauksia kysymyksiin, joita voi työssä tarvita, joten kansikuva on luotu muistuttamaan vihkosta, jonka olisi itse voinut kirjoittaa työn lomassa.

Kuvio 1. Esimerkki oppaan kansilehdestä

Olemme valinneet oppaaseen aiheita, jotka helpottavat arvonlisäverollisuuden hahmottamista. Oppaan aihealue on rajattu vain perusteisiin ja yleisempiin arvonlisäverotuksen kysymyksiin. Olemme muotoilleet oppaan sisällysluettelon ja otsikot kysymysmuotoiksi, sillä oppaan tavoitteena on, että se vastaisi mahdollisiin työn lomassa herääviin kysymyksiin mahdollisimman vaivattomasti. Kysymysmuotoiset otsikot helpottavat asioiden löytämistä oppaasta.

Kuten aiemmin totesimme, opas tulee käsittelemään yleisimpiä arvonlisäverotukseen liittyviä asioita. Yleisimpinä pääkysymyksinä voidaan pitää esimerkiksi kysymyksiä siitä, mitä arvonlisävero ylipäänsä on, miten laki säätelee arvonlisäveroa, mitä yhteisökauppa on ja miten arvonlisävero liittyy kirjanpitoon. Arvonlisäverotus on todella laaja aihe ja tämän vuoksi yleisimmin esiintyvät asiat on hyvä oppia ensin ja esitellä tässä oppaassa ottaen huomioon, että opas on ensisijaisesti tehty harjoittelijan perehdyttämiseen ja tueksi arvonlisäverotukseen koskevien kysymysten varalle. Opas vastaa arvonlisäverollisuuden yleisiin kysymyksiin ja olemme myös laittaneet pääkysymysten alle jäsennellysti aiheeseen liittyviä muita kysymyksiä, jotta vastaukset löytyvät mahdollisimman helposti.

9 Päätäntö

Opinnäytetyön tekeminen oli pitkän aikavälin prosessi. Arvonlisäverotus on aiheena laaja ja runsaasti asiaa sisältävä käsite, joten aiheen rajaus ja selkeän sisällysluettelon kokoaminen tuotti työssä eniten hankaluuksia. Tavoitteenamme oli luoda helppolukuinen, mutta kuitenkin kattava opas arvonlisäveron perusteisiin.

Arvonlisäverotuksen tiivistäminen tähän sivumäärään oli hieman haastavaa, mutta pyrimme rajaamaan työn aiheen mahdollisimman järkevästi. Työn rajaaminen tuotti vaikeuksia jo heti työn alkuvaiheessa ja se saattaa näkyä hieman opinnäytetyön lopputuloksessa. Lähteiden osalta työ olisi ehkä vaatinut monipuolisemman lähdeluettelon, mutta erilaisia luetettavia lähteitä arvonlisäverotukseen liittyen oli vaikea löytää.

Oppaan kokonaisuuteen ja sisältöön olisi tullut varata enemmän aikaa. Oppaan kokoaminen ja sisällön suunnittelu vei odotettua kauemmin aikaa, ja lopputulos ei ollut ehkä niin kattava kuin tavoitteenamme alun perin oli. Opas kuitenkin selkeyden ja helppolukuisuuden osalta onnistui melko hyvin.

Olemme opinnäytetyötä tehdessämme perehtyneet aiheeseen huomattavasti ja opinnäytetyöstä on ollut itsellemme sitä kautta paljon hyötyä. Arvonlisäverotuksen tarkempi tutkiminen auttoi oppimaan uutta tietoa, jota voimme hyödyntää jatkossa työssämme.

Lähteet

Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501

Arvonlisäveron alarajahuojennus 2021. Verohallinto. Päivitetty 1.1.2021. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/alarajahuojennus/>. Luettu 3.4.2021.

Arvonlisäveron alarajahuojennus, syventävät vero-ohjeet 2021. Laki Verohallinnosta (503/2010) 2 § 2 momentti. Päivitetty 15.1.2021. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48634/arvonlis%C3%A4veron-alarajahuojennus2/>. Luettu 3.4.2021.

Arvonlisäveron erityisjärjestelmä laajenee 2021. Verohallinto. Päivitetty 1.4.2021. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/verotuksen_muutoksia/arvonlis%C3%A4veron-erityisj%C3%A4rjestelm%C3%A4-laajenee/. Luettu 18.4.21.

Arvonlisäveron vähennysoikeudesta 2016. Verohallinto. Päivitetty 17.3.2016 https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48359/arvonlisaveron_vahennysoikeudesta/. Luettu 5.5.2020.

Arvonlisäveroprosentit 2020. Verohallinto. Päivitetty 24.4.2020. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/arvonlisäveroprosentit/>. Luettu 3.5.2020.

Arvonlisäverottoman vähäisen toiminnan raja 15 000 euroa 2021. Verohallinto. päivitetty 1.1.2021 <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48658/arvonlis%C3%A4verottoman-v%C3%A4h%C3%A4isen-toiminnan-raja-15-000-euroa/>. Luettu 3.4.2021.

Arvonlisäverotus 2020. Valtiovarainministeriö. <https://vm.fi/verotus/arvonlisaverotus>. Luettu 4.5.2020.

Arvonlisäverotus EU-tavarakaupassa 2019. Verohallinto. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48691/arvonlisäverotus-eu-tavarakaupassa/#9.1-yhteisömyynnit>. Luettu 4.5.2020.

Hallamaa, Heli 2014. Arvonlisäveron käsittely työmatkakustannusten korvauksessa. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/78908/Arvonlisaveron+kasittely+tyomatkakustannusten+korvauksessa.pdf?sequence=1>. Luettu 17.4.21

Juanto, Leila & Punavaara, Anu & Saukko, Petri 2018. Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus. Yhdeksäs, uudistettu painos. Alma Talent, Helsinki. [https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.metropolia.fi/teos/BAIBEXDTEB#/kohta:\(\(20\)Arvonlis\(\(e4\)verotus\(\(20\)ja\(\(20\)muu\(\(20\)kulutusverotus/piste:tw](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.metropolia.fi/teos/BAIBEXDTEB#/kohta:((20)Arvonlis((e4)verotus((20)ja((20)muu((20)kulutusverotus/piste:tw). Luettu 14.4.21.

Kuka on arvonlisäverovelvollinen? 2020. Minilex. <https://www.minilex.fi/a/kuka-on-arvonlis%C3%A4verovelvollinen>. Luettu 4.5.2020.

Laitinen, Sanna 2021. Mikä ihmeen arvonlisävero – mitä kevytyrittäjän pitää tietää siitä? <https://www.ukko.fi/yrittajyyskoulu/mika-ihmeen-arvonlisavero/>. Luettu 4.4.2021.

Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa 2019. Verohallinto. Päivitetty 27.9.2019. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48090/laskutusvaatimukset-arvonlis%C3%A4verotuksessa/>. Luettu 3.4.2021.

Mikä arvonlisävero on? 2020. Verohallinto. Päivitetty 29.5.2020. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/mika-arvonlisavero-on/>. Luettu 4.4.2021.

Millainen toiminta on arvonlisäverotonta? 2019. Verohallinto. Päivitetty 25.6.2019. <http://131.207.14.19/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/arvonlis%C3%A4veroprocentit>

[/arvonlis%C3%A4veroton-liiketoiminta/](#). Luettu 3.5.2020.

Milloin yhdistys tai säätiö on yleishyödyllinen? 2011. Verohallinto. Päivitetty 1.4.2011 https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/yhdistys-ja-saatio/milloin_yhdistys_tai_saatio_on_yleishyo/. Luettu 3.5.2020.

Niskakangas, Heikki 2014. Johdatus Suomen verojärjestelmään. 3., uudistettu painos. Alma Talent Oy. <https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.metropolia.fi/teos/HABBXXBTABEEC#/kohta:2/piste:b597>. Luettu 14.4.21.

Nyrhinen, Ritva & Hyttinen, Pekka & Lamppu, Kaisa 2019. Arvonlisäverotus käytännössä. 12., uudistettu painos. Alma Talent Oy. <https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.metropolia.fi/teos/DAHBFXDTEB#avaa%20rakennepuu/piste:b4>. Luettu 13.4.21.

Näin ilmoittaudut tai hakeudut alv-rekisteriin 2020. Verohallinto. Päivitetty 2.1.2020. <http://131.207.14.19/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/rekisterointi/>. Luettu 3.5.2020.

Palvelujen ulkomaankaupan arvonlisäverotus 2019. Verohallinto. Päivitetty 4.12.2019. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48679/palvelujen-ulkomaankaupan--arvonlis%C3%A4verotus/>. Luettu 4.5.2020.

Pienen yrityksen alv – vähäinen liiketoiminta on arvonlisäverotonta 2021. Verohallinto. Päivitetty 21.1.2021. http://131.207.14.19/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/vahainen_liiketoiminta_on_arvonlisavero/. Luettu 3.4.2021.

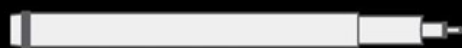
Rakennusalan käännetty arvonlisäverovelvollisuus 2017. Verohallinto. Päivitetty 31.1.2017 https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48625/rakennusalan_kaannetty_arvonlisaverovel3/. Luettu 4.5.2020.

Toivonen, Annika 2015. Liiketoiminnan käsite arvonlisäverotuksessa. Pro gradu -tutkielma. Tampereen Yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/97203/GRADU-1432799734.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 14.4.21.

Ulkomaankaupan arvonlisäverotus 2017. Verohallinto. Päivitetty 2.1.2017. https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/ulkomaankaupan_arvonlisaverotus/. Luettu 4.5.2020.

Ulkomaankauppa EU-maiden välillä – yhteisökauppa 2020. Verohallinto. Päivitetty 2.1.2020. https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/ulkomaankaupan_arvonlisaverotus/yhteis%C3%B6kauppa/. Luettu 4.5.2020.

Yrityksen perustaminen 2020. Arvonlisävero 2020. <https://yrityksen-perustaminen.net/arvonlisavero/#mikaalv>. Luettu 3.5.2020.

Opinnäytetyö

Nora Takala

Iida Hämäläinen

Arvonlisävero - opas

Metropolia
Ammattikorkeakoulu

Arvonlisävero-opas

Oppaan sisällysluettelo:

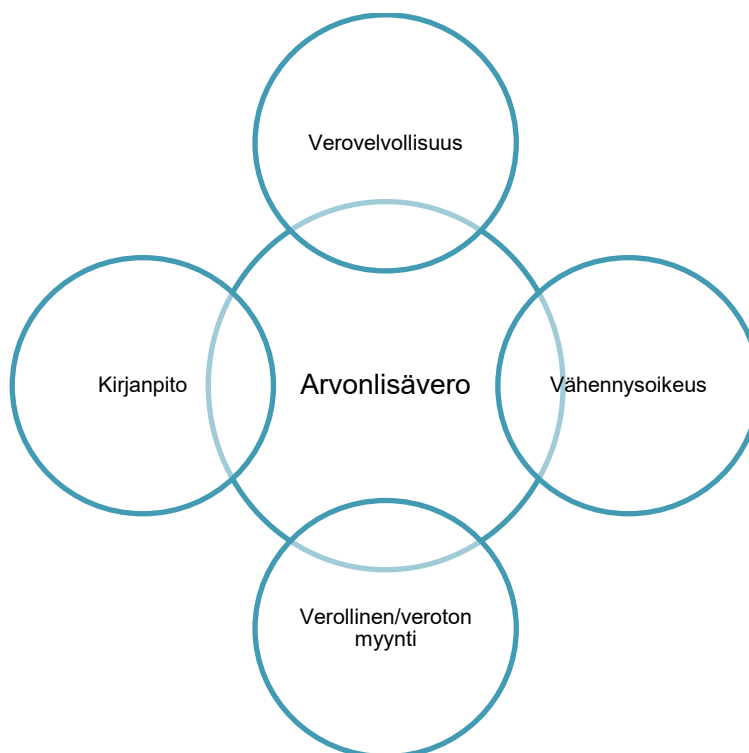
1. Johdanto.....	4
2. Arvonlisäveron perusteet.....	6
Mikä arvonlisävero on?.....	6
Mistä arvonlisäveroa maksetaan?.....	7
3. Arvonlisäverovelvollisuus.....	8
Mitä tarkoitetaan arvonlisäverovelvollisuudella?.....	8
Kuka on arvonlisäverovelvollinen?.....	8
Mikä on arvonlisäverovelvollisuuden alaraja?.....	8
Miten ja miksi hakeudutaan arvonlisäverovelvolliseksi?.....	9
4. Verollinen liiketoiminta.....	10
Mitä on verollinen liiketoiminta?.....	10
Mitä on vähennysoikeus tai vähennyskelpoisuus?.....	10
Mitä ei saa vähentää verotuksessa?.....	11
5. Yhteisökauppa.....	14
Mitä tarkoittaa yhteisökauppa?.....	14
Mitä ovat yhteisöhankinnat?.....	14
Miten arvonlisävero toimii yhteisömyynneissä?.....	15
6. Veroprosentit.....	17
Mitä verokantoja Suomessa on?.....	17
Minkälainen liiketoiminta on arvonlisäverotonta?.....	18
Miten arvonlisävero lasketaan?.....	19

7. Laskuihin ja niihin liittyvät huomiot.....	21
Minkälainen merkitys laskulla on arvonlisäverotuksessa.....	21
Mitä laskuvaatimuksia myyjällä on?.....	21
Miten arvonlisäveron kuuluu näkyä laskulla?.....	22
8. Käytännön kirjanpito.....	24
Miten arvonlisävero kirjataan kirjanpitoon?.....	24
Mitä tarkoitetaan käännetyllä verovelvollisuudella?.....	24
Mitä ovat käteisalennukset?.....	25
Mitä on edelleenlaskutus?.....	26
9. Poikkeukset ulkomaankaupan verollisuudessa.....	28
Mitä ovat poikkeukset arvonlisäverotuksessa?.....	28
Onko ulkomaille tapahtuva myynti arvonlisäverotonta.....	28
Onko palvelujen myyntimaalla merkitystä?.....	28

Johdanto

Tämän oppaan tarkoituksena on kertoa arvonlisäverosta. Opas auttaa tunnistamaan miksi arvonlisäveroa maksetaan, kuka sitä maksaa ja mistä sitä maksetaan, sekä vastaa erilaisiin kysymyksiin arvonlisäverosta. Arvonlisävero on varmasti monelle jo ennestään tuttu termi, mutta se pitää sisällään paljon erilaisia sääntöjä ja tapahtumia, joista on hyvä tietää, kun on arvonlisäveron kanssa tekemisissä.

Alempana on arvonlisäveroon johdatteleva käsitekartta (kuvio 2). Arvonlisävero liittyy oletettavasti kirjanpitoon ja lisäksi muut käsitekartassa näkyvät käsitteet; verovelvollisuus, vähennysoikeus sekä veroton ja verollinen myynti ovat oleellinen osa kirjanpitoa. Opas on suunnattu tilitoimistoon mahdollisesti ensimmäistä kertaa töihin hakevalle tai taloushallinnon töissä aloittavalle korkeakouluopiskelijalle – ja miksei myös muille arvonlisäveron pikakertausta kaipaaville.

Kuvio 2. Arvonlisävero

Kuvioissa 2. on nostettu esille tärkeitä termejä arvonlisäverollisuuden kokonaisuuden hahmottamiseen. Termit ovat oleellisia arvonlisäverotuksen parissa työskennellessä. Verovelvollisuus liittyy olennaisesti arvonlisäverollisuuteen, sillä verovelvolliset ovat ar-

vonlisäveron tilityksestä valtiolle yleensä vastuussa. Verollinen ja veroton myynti on nostettu jo tässä kohtaa, sillä sen perusteella määritellään, onko myynnistä verovelvollisuutta, eli velvollisuutta suorittaa arvonlisäveroa valtiolle.

Vähennysoikeus on taas näihin kaikkiin yllä mainittuihin termeihin vahvasti yhteydessä. Vähennysoikeus termi on eritoten tärkeää hahmottaa tilitoimistossa työskennellessä ja arvonlisäverollisuuteen perehdyttäessä. Arvonlisäveron vähennysoikeus on arvonlisäverolliseen myyntiin liittyvien hankintojen liittyvän arvonlisäveron vähennys eli niistä hankinnoista voidaan saada valtiolle maksettu arvonlisävero palautuksena takaisin. Arvonlisäveron vähennysoikeus on oleellinen niin yritysten välisessä liiketoiminnassa, mutta myös yksityisen kuluttajan on hyvä tietää omien hankintojensa arvonlisäveron vähennysoikeudesta. Kirjanpito sitoo nämä kaikki termit yhteen, sillä kirjanpidon avulla pidetään kirjaa liiketoiminnan tapahtumista – myös arvonlisäverosta.

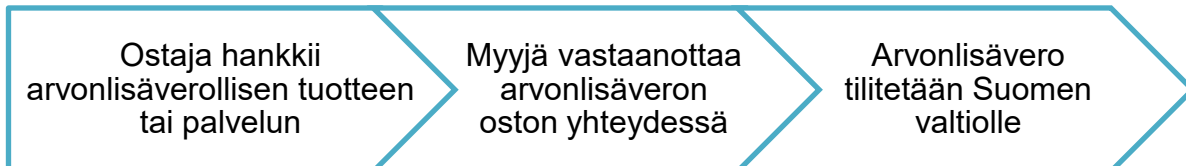
Arvonlisäveron perusteet

Mikä arvonlisävero on?

Arvonlisävero on valtiolle tilitettävä vero ja se on Suomen valtiolle merkittävä verotulojen lähde, jonka avulla verotetaan valmiiden tuotteiden ja esimerkiksi materiaalien tai väli-
tuotteiden myyntihinnan erotusta. Tätä erotusta kutsutaan arvonlisäykseksi.

Suomessa verot ovat joko välillisiä tai välittömiä. Saaduista tuloista maksetaan välittömiä veroja ja erilaisten hyödykkeiden vaihdannasta välillisiä veroja. Arvonlisävero määritellään välilliseksi veroksi eli arvonlisäveron tilitys tapahtuu tavaroiden ja palvelujen myyjien, eli yritysten kautta, vaikka sen lopullinen maksaja on kuluttaja. Myyjä lisää tuotteidensa ja palvelujensa hintaan arvonlisäveron, jonka kuluttaja maksaa tuotteen ostessaan yritykselle, joka jälleen tilittää veron valtiolle. Välillinen vero ei siis mene suoraan kuluttajalta valtiolle, vaan välikäden eli yrityksen avulla. Alla näkyy prosessi kuvattuna yksinkertaistetusti.

Kuinka arvonlisävero päätty valtiolle eli miten arvonlisävero liikkuu osapuolten välillä:

Arvonlisävero eli alv, on nimensä mukaisesti kulutusvero, joka lisätään tuotteen tai palvelun arvoon. Arvonlisäveroa maksetaan hankintojen yhteydessä, eli sen maksajana toimii ostaja. Myyjällä on kuitenkin pääsääntöisesti arvonlisäverovelvollisuus, eli myyjä tilittää maksetun arvonlisäveron valtiolle.

Liike- tai ammattitoimintaa harjoittavat ovat kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollisia ja näin ollen heidän tulee noudattaa annettuja asetuksia ja säännöksiä arvonlisäverolaista. Oma-aloitteisten verojen kirjauksesta säädetyn asetuksen mukaan kirjanpitovelvollisen tulee kirjata arvonlisäveroon vaikuttavat tapahtumat sen ajankohdan mukaan, jolloin tapahtuman vero on huomioitava tilikauden verotuksessa.

Mistä arvonlisäveroa maksetaan?

Arvonlisäverolla on laaja veropohja eli veroa suoritetaan valtiolle pääasiassa suurimmasta osasta tavaroiden ja palveluiden myynnistä Suomessa liiketoiminnan muodossa. Arvonlisäverottomuus on arvonlisäverolaissa erikseen määritelty poikkeus. Käytännössä voidaan olettaa kaikkien sellaisten tavaroiden ja palvelujen olevan arvonlisäverollisen myynnin alaisia, ellei toisin ole määritelty.

Arvonlisäveroa maksetaan Suomen valtiolle lainsäädännön vaatimalla tavalla. Arvonlisäverovelvollinen myyjä lisää tuotteiden ja palveluiden myyntihintaan arvonlisäveron. Arvonlisävero lisätään tuotteen tai palvelun lopulliseen hintaan siihen kohdistuvan verokannan mukaan.

Arvonlisäveroa suoritetaan Arvonlisäverolain 1 §:n mukaan Suomessa tapahtuvasta tavarain tai palvelun myynnistä liiketoiminnan yhteydessä tai tavarain maahantuonnista Suomeen, tavarain siirrosta varastointimenettelystä sekä kun Suomeen hankitaan tavaraa yhteisöhankintana.

Arvonlisäverovelvollisuus

Mitä tarkoitetaan arvonlisäverovelvollisuudella?

Arvonlisäverovelvollisuudella tarkoitetaan sitä, että arvonlisäverorekisterissä olevan yrityksen on myynneistään maksettava Suomen valtiolle arvonlisävero. Arvonlisäverovelvolliseksi ilmoitaudutaan tai hakeudutaan, ja velvollisuus ilmoittautua riippuu siitä, katsotaanko yritys arvonlisävelvolliseksi. Arvonlisäverolain mukaan verovelvollisen, arvonlisäverorekisterissä olevan yrityksen tulee ilmoittautua verovelvolliseksi.

Kuka on arvonlisäverovelvollinen?

Verollista liiketoimintaa harjoittavat yritykset ovat toiminnastaan verovelvollisia, eli ne yritykset, jotka liiketoiminnan muodossa myymistään tuotteista ja palveluista ovat arvonlisäverovelvollisia valtiolle. Verovelvollisuus ei katso liiketoiminnan muotoa, eli verovelvollisia ovat täten osakeyhtiöt, henkilöyhtiöt sekä toiminimellä liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt yritysmuodosta riippumatta.

Suomessa suurin osa yrityksistä ovat arvonlisäverovelvollisia. Arvonlisäverovelvollisuudella tarkoitetaan sitä, että yritysten tulee lisätä tuotteidensa tai palveluidensa hintoihin arvonlisävero ja tilittää myymiensä tuotteiden ja palveluiden arvonlisävero valtiolle.

Mikä on arvonlisäverovelvollisuuden alaraja?

Arvonlisäverovelvollisuuteen on säädetty arvonlisäverolaissa vähäistä liiketoimintaa koskeva verovelvollisuuden alaraja. Kaikki yritykset, joiden liiketoiminta ei ole arvonlisäverotonta ja joiden liikevaihto ei ole alle 15 000 euroa tilikauden aikana (AVL 3 §) ovat arvonlisäverovelvollisia.

Arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa tilikauden aikana on nostettu 10 000 eurosta 15 000 euroon arvonlisäverolaissa 1.1.2021 alkaen. Korotettu alaraja, 15 000 euroa, pätee kuitenkin vain tilikausiin, jotka ovat alkaneet 2021 alkaen, ennen 2021 alkaneille tilikausille sovelletaan vielä 10 000 euron alarajaa. Arvonlisäverolain liikevaihdon alaraja ei koske ulkomaalaisia yrityksiä, joilla ei Suomessa ole kiinteää toimipaikkaa taikka kuntia tai kuntaryhmiä. (Kuka on arvonlisäverovelvollinen 2020). Mikäli myyjän tilikausi on yli tai alle 12 kuukautta, lasketaan liikevaihto tilikauden aikana kertomalla liikevaihto kahdellatoista ja jakamalla tilikauden kuukausien lukumäärällä (AVL 3 §).

Miksi hakeudutaan arvonlisäverovelvolliseksi?

Verovelvolliseksi voi hakeutua myös silloin, kun liiketoiminnasta ei ole lain mukaan verovelvollinen. Hakeutuminen on vapaaehtoista, jos yrityksen liikevaihto tilikauden, eli 12 kuukauden, aikana on alle 15 000 euroa (AVL 3 §) tai jos yrityksen liiketoiminta on arvonlisäverotonta.

Yrityksillä, joiden liikevaihto alittaa 15 000 euroa voi olla silti kannattavaa hakeutua vapaaehtoisesti arvonlisäverolliseksi, jos yritys haluaa vähentää verollista liiketoimintaa varten ostamansa palvelut ja tuotteet.

Mikäli yritys ei hakeudu vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi, ei yritys voi tällöin vähentää liiketoiminnassaan tekemiänsä hankintojen arvonlisäveroa, eikä yritys voi lisätä arvonlisäveroa tuotteidensa tai palvelujensa hintaan. Arvonlisäverovelvollisuudesta rekisteröimätön yritys ei myöskään maksa liiketoiminnastaan arvonlisäveroa tai laadi arvonlisäveroilmoituksia.

Verollinen liiketoiminta

Mitä on verollinen liiketoiminta?

Verollisen liiketoiminnan edellytys on, että tavarahan tai palvelun myyjällä on verovelvollisuus eli velvollisuus suorittaa arvonlisäveroä myymästään tavarasta tai palvelusta (AVL 2 § & 102 §). Yritys tai esimerkiksi elinkeinoharjoittaja, joka on ilmoittautunut arvonlisäverovelvolliseksi, saa yleissäännön mukaan vähentää liiketoimintaansa, kuten myyntiin liittyvien hankintojen arvonlisäveron. Tällä tavoin vähennettynä arvonlisäveron suorittamisen vastuu siirtyy aina seuraavalle osapuolelle, jolloin arvonlisävero maksetaan vain kerran. Kukin myyjä maksaa tällöin arvonlisäveroä ainoastaan arvonlisästä eli myynnin hetkellä tuotetusta lisäarvosta.

Kuitenkin joissain tilanteissa arvonlisäveroä ei saa vähentää verotuksessa, koska tietyt hankinnat on säädetty arvonlisäverolaissa vähennyskelvottomiksi. Tällaisia vähennyskelvottomia hankintoja ovat esimerkiksi rahoituspalvelut, kuten valuutanvaihto tai arvopaperikauppa sekä kiinteistön myyntiin liittyvien hankintojen tekeminen, kuten kiinteistövälittäjän palvelut.

Mitä on vähennysoikeus tai vähennyskelpoisuus?

Suomen verojärjestelmä takaa, että vero suoritetaan valtiolle vain kertaalleen, eikä esimerkiksi kuluttajan maksamaa arvonlisäveroä makseta tuplasti valtiolle. Arvonlisäverotuksessa on erilaisia säännöksiä, joka mahdollistavat sen, ettei vero kertaannu. Arvonlisäveron kertaantumista estetään muun muassa arvonlisäveron vähennysoikeudella.

Arvonlisäveron saa vähentää verotuksessa ainoastaan silloin, kun tehdyt hankinnat liittyvät suoraan omaan liiketoimintaan. Arvonlisäverolaissa on säädetty: *”Verovelvollinen saa vähentää verollista liiketoimintaa varten toiselta verovelvolliselta ostamastaan tavarasta tai palvelusta suoritettavan veron”* (AVL 102 §). Verovelvollinen saa vähentää verotuksessa suoritettavan veron myös itse maahan tuoduistaan tavaroista sekä tekemis-tään yhteisöhankinnoista. Lisäksi yleissääntönä voidaan konsernien osalta ajatella niin, että konsernin jokainen yhtiö saa vähentää ainoastaan omaan liiketoimintaansa liittyvien hankintojen arvonlisäveron.

Poikkeus:

Kun emoyhtiö tekee tytäryhtiön liiketoimintaa varten hankinnan ja edelleenlaskuttaa tämän arvonlisäverollisena tytäryhtiöltä, saa emoyhtiö vähentää arvonlisäveron verotuksessa. Emoyhtiö saa myös vähentää arvonlisäveron silloin, kun hankinnan edelleenlaskutuksen yhteydessä ei makseta arvonlisäveroa johtuen kansainvälisen kaupan säännöksistä. (Arvonlisäveron vähennysoikeuksista 2016.)

Mitä ei saa vähentää verotuksessa?

Arvonlisäveron vähennysoikeuteen liittyy poikkeuksia. Joidenkin hankintojen vähennyskelvottomuudesta on arvonlisäverolaissa erikseen säädetty. Vähennyskelvottomiksi säädettyt hyödykkeet ovat yksityiskulutukseen, esimerkiksi henkilökunnan yksityiskäyttöön tai siihen verrattavissa olevaan tarkoitukseen käytettävissä olevat hyödykkeet.

Arvonlisäveron vähennysoikeus taloushallinnon kannalta tarkoittaa sitä, että laskuilla oleva arvonlisävero, kirjataan kirjanpitoon ja verovelvollinen yritys saa vähentää arvonlisäveron verotuksessa. Arvonlisäveron vähennysoikeuden poikkeuksella tarkoitetaan käytännössä sitä, että hankinnasta ei saa vähentää arvonlisäveroa ja hankinta kirjataan yrityksen kirjanpitoon arvonlisäverottomaksi, sillä siitä ei saa vähentää arvonlisäveroa.

Hyvänä esimerkkinä vähennysoikeuden poikkeuksesta voidaan pitää rahoituspalvelujen myyntiä, joka on yleisesti ottaen vähennyskelvotonta. Kuitenkin rahoituspalvelujen arvonlisävero on vähennyskelpoista sellaisissa tilanteissa, joissa myynti kohdistuu EU:n ulkopuolella sijaitsevalle yhtiölle.

Vähennyskelvottomia hyödykkeitä ovat esimerkiksi työsuhdeasuntoihin tai henkilökunnan virkistystiloihin liittyvät hankinnat (AVL 114.1 § 1), kuten kaikki näihin kohdistuvat palvelut sekä niitä varten hankitut tavarat. Lisäksi vähennyskelvottomia hankintoja ovat palvelut ja tavarat, jotka liittyvät asunnon ja työpaikan väliseen kuljetukseen (114.1 § 2 k)

Majoituskulut ovat pääasiassa vähennyskelpoisia liittyessään verolliseen liiketoimintaan. Tämä koskee kuitenkin vain itse majoittumista ja alla näkyvässä sarakkeessa on merkattuna majoitukseen liittyvät vähennyskelvottomat kulut.

Poikkeus:

Hotelliaamupala tai minibaarista ostetut hyödykkeet katsotaan yksityiskulutukseksi, eikä niitä saa sen vuoksi vähentää verotuksessa

Kaikki edustuskulut ovat vähennyskelvottomia. Edustuskuluja ovat kaikki sellaisiin tapahtumiin tai eleisiin liittyvät kulut, joilla ylläpidetään tai kiitetään liikeyhteisöä. Kyseessä voi olla esimerkiksi liikematka, juhlat, illallinen, liikelahja tai muu vastaava liiketoiminnan kannalta hyödyllisten suhteiden ylläpitotarkoituksessa järjestetty toiminta tai tapahtuma. Edustuskulua ovat esimerkiksi liiketoiminnan edistämisen, ylläpidon tai suhteiden luonnin tarkoituksella järjestettävät tilaisuudet. Kaikki edustusmenoihin liittyvät kulut ja hankinnat, kuten myös tilan vuokraus tähän tarkoitukseen on vähennyskelvotonta kulua.

Hyvä muistaa:

Mainoslahjat ja -tilaisuudet sekä neuvottelukulut ovat vähennyskelpoisia, mutta edustuskulut vähennyskelvottomia.

Edustusmenojen vähennyskelvottomuutta määrittäessä on tärkeää määritellä tilaisuuden luonne ja sisältö. Useimmissa tapauksissa vähennyskelvottomuuden määrittely on tulkinnanvaraista ja tulee siksi pohtia kunkin tilaisuuden tai tapahtuman kohdalla erikseen tapauskohtaisesti.

Ajoneuvoihin liittyy myös erilaisia vähennyskelvottomuuteen liittyviä rajoituksia. Esimerkiksi opetukseen tai henkilökuljetukseen käytettävien ajoneuvojen vähennysoikeus pätee vain yksityiskäytössä aiheutuneeseen käyttöön. Vähennyskelvottomia ajoneuvohankintoja ovat esimerkiksi henkilöautot, moottoripyörät, huvi- tai urheilukäyttöön hankitut vesialukset sekä ilma-alukset, joiden sallittu enimmäiskuormitus on maksimissaan 1550 kg.

Nämä eivät ole vähennyskelpoisia ajoneuvohankintoja:

- Henkilöautot
- Moottoripyörät
- Huvi- tai urheilukäyttöön hankitut vesialukset
- Ilma-alukset (joiden sallittu enimmäiskuormitus on maksimissaan 1550 kg)

Henkilöauton vähennyskelpoisuudessa on poikkeuksia ja esimerkiksi jos henkilöauto on hankittu käyttöön, joka oikeuttaa vähennyskelpoisuuteen, rajautuu se tämän vähennyskelvottomuuden säännöksen ulkopuolelle.

Poikkeus:

Henkilöauto, joka on erikseen hankittu vähennyskelpoiseen käyttöön jää vähennyskelvottomuuden ulkopuolelle.

Yhteisökauppa

Mitä yhteisökaupalla tarkoitetaan?

Yhteisökauppa on EU-maiden välillä tapahtuvaa arvonlisäverovelvollista kaupankäyntiä yritysten kesken. Yhteisökauppa perustuu tavaroiden myyntiin ja ostamiseen, eli yhteisömyyntiin ja yhteisöhankintaan.

Yhteisökauppa: -yhteisömyynti -yhteisöhankinta
--

Yhteisökauppaan liittyen yhteisöhankintoihin, eli tavaroiden ja palvelujen ostoon toisesta EU-maasta, liittyy erilaisia arvonlisäverosäännöksiä ja yhteisöhankintojen tekijä eli ostaja on yhteisömyynnistä usein arvonlisäverovelvollinen, ellei toisin ole määritetty. Yhteisömyynti on sen sijaan myyjälle usein arvonlisäverotonta myyntiä.

Mitä ovat yhteisöhankinnat?

Yhteisöhankinnat ovat sellaisten esineiden tai palvelujen hankintoja, jotka ovat hankittu toisesta EU-maasta liiketoimintaa varten. Arvonlisäverokäsittely yhteisöhankintojen kohdalla perustuu siihen, mihin tavaran kuljetus päättyy.

- Suomeen suoritetaan arvonlisävero Suomen alv-säännösten mukaan yhteisöhankinnasta silloin, kun yhteisöhankinta on tapahtunut Suomessa
- Silloin kun yhteisöhankinta tapahtuu jossain toisessa EU-maassa kuin Suomessa, arvonlisäveromenettely tehdään kyseisen EU-jäsenvaltion säännösten mukaisesti

Yhteisöhankinta on pääsääntöisesti arvonlisäveron alaista liiketoimintaa, joten siitä on maksettava arvonlisäveroa, ellei sitä ole arvonlisäverolaissa säädetty verottomaksi (AVL 1 §). Yhteisöhankinnan arvonlisäverovelvollisuus on myyjällä, oli sitten kyse palvelun tai tavaran myynnistä. Verokanta näissä on 24 %, 14 % tai 10 %. (AVL 2 b §).

On myös olemassa arvonlisäverotonta yhteisökauppaa. Yhteisökauppa on arvonlisäverotonta muun muassa silloin, kun:

- Tavara ostetaan Suomeen yhteisöhankintana toisesta EU-jäsenvaltiosta, mutta ostaja on ulkomaalainen elinkeinonharjoittaja, jolla ei ole toimipaikkaa Suomessa. (AVL 72 g §).
- Ostajalla on arvonlisäverotunnus toisessa EU-jäsenmaassa kuin Suomessa. (AVL 72 g §).

Suomeen yhteisöhankintana ostettu tavara Suomessa tapahtuvaa jälleenmyyntiä varten on arvonlisäverotonta yhteisöhankintaa, sillä tavaran seuraava ostaja on tuotteen ostosta arvonlisäverovelvollinen (AVL 72 g §).

Miten arvonlisävero toimii yhteisömyynneissä?

Tuotteiden tai palveluiden myyminen toiselle arvonlisäverovelvolliselle yritykselle on verotonta yhteisömyyntiä, jos ostaja on verovelvollinen toisessa EU-maassa, jonne tavara myydään ja tavara kuljetetaan myynnin yhteydessä kyseiseen EU-maahan.

Hyvä muistaa:

Molemmilla yhteisökaupan osapuolilla on oltava voimassa oleva alv-numero, jotta myynti on myyjälle verotonta

Tilanteessa, jossa verottoman myynnin edellytykset jäävät täyttymättä, on myyjän maksettava sekä ilmoitettava vero tavaroiden myynnistä Suomessa.

Arvonlisäverokannat yhteisömyynneissä toimivat niin, että myynti on verotonta, jos tavara liikkuu EU-maiden sisällä eli Suomesta toiseen EU-maahan. Verottomuuden edellytyksenä on myös se, että tavaran tai palvelun hankkinut ostaja on arvonlisäverovelvollinen toisessa EU-maassa ja, että kaupan toisella EU-maasta olevalla osapuolella on voimassa oleva alv-numero.

Veroprosentit

Mitä verokantoja Suomessa on?

Arvonlisäverokantoja on neljä erilaista. Verokannat ovat joko 24 %, 14 % tai 10 % ja tietyissä tilanteissa myös 0 %, eli nollaverokanta. Alla olevassa taulukossa näkyy kaikki nämä arvonlisäverokannat ja yleisimmät tilanteet, joissa niitä käytetään. Kannattaa kuitenkin huomioida, että nollaveroprosentin alaiset tuotteet ja palvelut eroavat arvonlisäverottomista tuotteista ja palveluista, sillä arvonlisäverottomat tuotteet ja palvelut eivät ole vähennyskelpoisia. Arvonlisäverottomuudesta sekä vähennyskelpoisuudesta kerrotaan oppaassa tarkemmin.

Taulukko arvonlisäverokannoista (Arvonlisäveroprosentit 2020).

VEROKANTA	TAVARAT & PALVELUT
24 %	<p>YLEINEN VEROKANTA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sovelletaan suurimpaan osaan verotettavista tavaroista ja palveluista.
14 %	<ul style="list-style-type: none"> ○ Elintarvikkeet ○ Rehut sekä ravintola- ja ateriapalvelut ○ HUOM! Tähän verokantaan eivät kuulu alkoholi- tai tupakkatuotteet.
10 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjat • Sanoma- ja aikakauslehdet • Lääkkeet • Liikuntapalvelut • Elokuvanäytökset • Kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien sisäänpääsymaksut • Henkilökuljetukset • Majoituspalvelut • Televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset
0 %	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vienti EU-alueen ulkopuolelle ❖ Tavarain myynti EU-maihin alv-velvollisille ostajille (alv ohje EU-tavara-kaupasta) ❖ Varastointimenettelyihin liittyvä veroton myynti (verovarasto arvonlisäverolaissa) ❖ Jäsenlehtien ja mainosten veroton myynti yleishyödyllisille yhteisöille ❖ Kansainväliseen kauppaan liittyvät tavaroiden ja palveluiden myynnit ❖ Avolisäverottomien vesialusten myynti, vuokraus ja rahtaus, sekä näihin aluksiin kohdistuvat työsuoritukset

Minkälainen liiketoiminta on arvonlisäverotonta?

Arvonlisäveroton liiketoiminta on erikseen määriteltyä. Yleensä kaikki tavaroiden ja palveluiden myynti on arvonlisäverollista, mutta arvonlisäverolaissa on selkeästi määritellyt liiketoiminnan alat, jotka eivät ole arvonlisäverollisia.

Arvonlisäverotonta liiketoimintaa harjoittavan yrityksen on kuitenkin mahdollista ilmoittaa arvonlisäverovelvolliseksi vapaaehtoisesti joissain tietyissä tapauksissa. Esimerkiksi yritykset, joiden liiketoiminta on 12 kuukauden mittaisen tilikauden aikana alle 15 000 euroa.

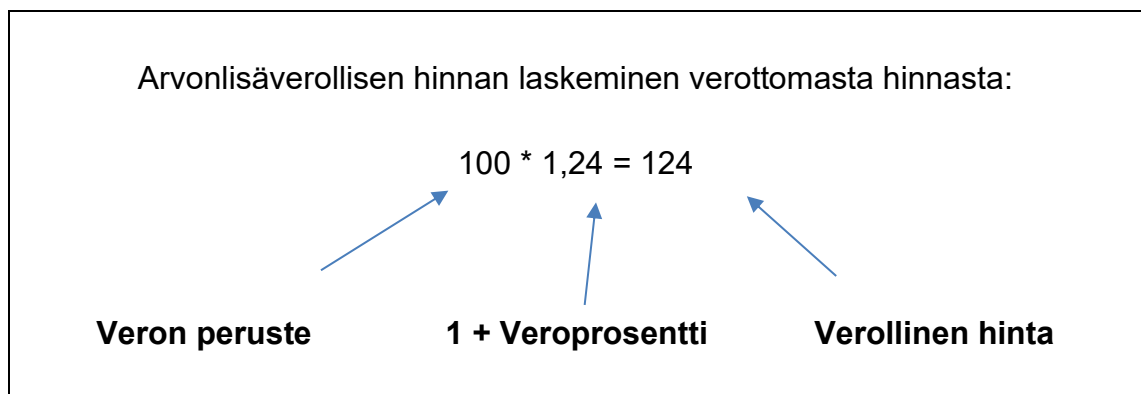
Arvonlisäverottomat myynnit:

- Terveyden- ja sairaanhoito
- Sosiaalihoito
- Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, korkeakouluopetus ja taiteen perusopetus
- Rahoitus- ja vakuutuspalvelut
- Tietyt esiintymispalkkiot
- Tekijänoikeudet
- Kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myynti ja vuokraus
- Postin yleispalvelut
- Eräät muut tavarat ja palvelut (esimerkiksi arpajaisten järjestäminen)

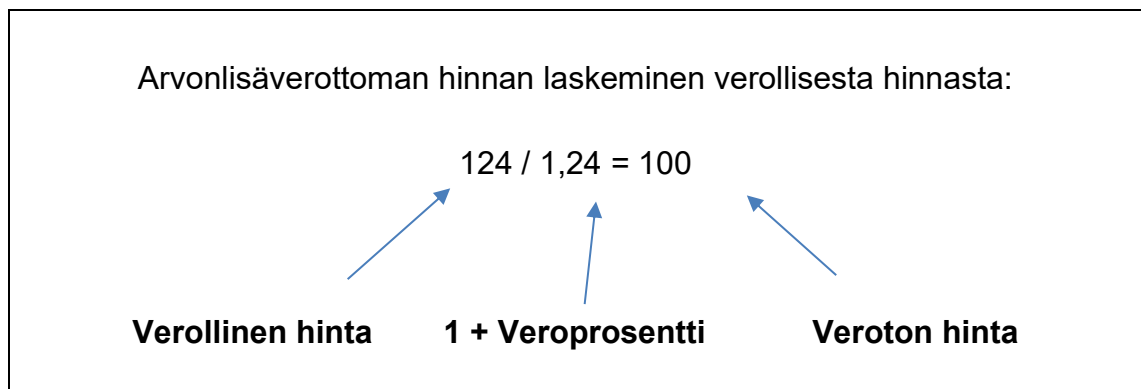
Arvonlisäverottomista myynneistä ei makseta arvonlisäveroa, eli myyjä ei voi laskuttaa arvonlisäverottomia palveluja tai tavaroita arvonlisäverollisina, tai vähentää arvonlisäverottomaan myyntiin liittyvien hankintojen arvonlisäveroa. Arvonlisäverottomia, vähennykelvottomia myyntejä ovat esimerkiksi sosiaali- ja terveystalvet tai rahoitus- ja vakuutuspalvelut.

Miten arvonlisävero lasketaan?

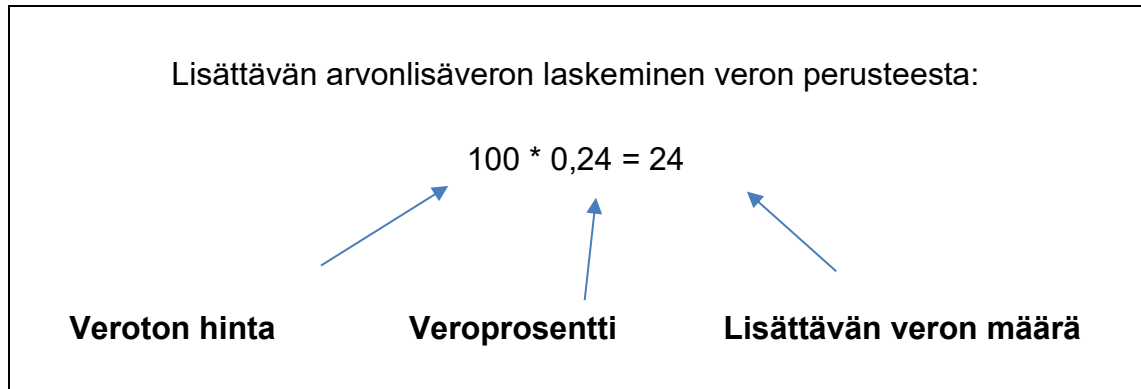
Arvonlisävero lisätään tuotteen tai palvelun verottomaan hintaan eli veron perusteeseen. Arvonlisäveron laskeminen tuotteen verollisesta hinnasta onnistuu yksinkertaisella laskukaavalla: tuotteen veroton hinta kerrotaan halutulla verokannalla, joka ensin muunnetaan desimaaleiksi. Eli esimerkiksi yleinen verokanta 24 % on 0,24 (24 % / 100 = 0,24). Laskiessa lopullista hintaa, eikä vain suoritettavan veron määrää, kerrotaan veroton hinta veroprosentin desimaalilla, johon lisätään 1 (eli 100 %+ 24 % = 1,24)

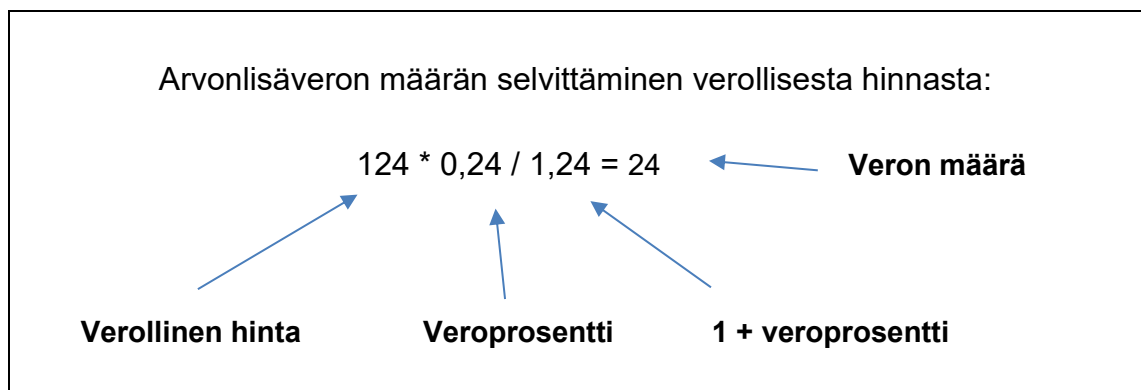
Esimerkkilaskukaavoissa on käytetty veron perusteena 100 (euroa) ja veroprosenttina yleistä verokantaa 24 %. Laskukaavoja voi soveltaa mihin tahansa verokantaan, esimerkiksi 10 % verokannalla laskiessa laskukaavaan 24:n paikalle tulee 10 ja niin edespäin.

Aikaisempien laskukaavojen lisäksi yksinkertaisella laskukaavan muutoksella voidaan laskea verottomasta hinnasta maksettava vero. Verottomaan hintaan lisättävä vero saadaan kertomalla veroton hinta pelkällä veroprosentin desimaalilla (esimerkiksi $100 * 0,24 = 24$).

Arvonlisäveron määrän laskeminen verollisesta hinnasta on aikaisemmasta kolmesta laskukaaviosta vain hieman mutkikkaampi mutta aivan yhtä helppoa laskea itse. Kun tuotteen verokanta tiedetään, voidaan verollisestakin hinnasta laskea sen sisältämä arvonlisäveron määrä yksinkertaisella laskukaavalla (arvonlisäverollinen hinta * 0,24 / 1,24).

Laskut ja niihin liittyvät erikoistilanteet

Minkälainen merkitys laskulla on arvonlisäverotuksessa?

Laskun merkitys arvonlisäverotuksessa on todella merkittävä. Laskun avulla ulkopuolinen henkilö, myyjä sekä ostaja saa tiedon siitä, kuinka myyjä toimii arvonlisäveron kanssa. Lasku toimii myös ostajalle todisteena hänen vähennysoikeuksistaan verotuksessa.

Laskun avulla voidaan suorittaa verovalvontaa. Veronvalvontaa suoritetaan lähtökohtaisesti jokaiselle, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa ja on näin ollen kirjanpitovelvollinen. Näissä tapauksissa laskuja voidaan pitää kirjanpidon tositteina.

Mitä laskuvaatimuksia myyjällä on?

Yrityksellä on velvollisuus antaa arvonlisäverolain tietosisältövaatimusten täyttävä lasku ostajalle, joka on oikeushenkilö tai elinkeinonharjoittaja. Laskunantamisvelvollisuus myyjällä on verollisesta tavaroiden ja palveluiden myynnistä sekä kotimaassa, sekä arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoisista arvonlisäverottomista myynneistä. Laskunantovelvollisuus on myös jostain kotimaassa sekä toisessa EU-maassa tapahtuvista arvonlisäverottomista myynneistä.

Laskuiksi lasketaan:

- Arvonlisäverodirektiivissä määritellyt laskut
- Muut laskuun verrattavissa olevat tositteet
- Alkuperäiseen laskuun viittaava asiakirja, kuten maksuhuomautuslasku tai muutoslasku

Asiakirjan voi toimittaa ostajalle paperiversiona tai sovitusti sähköisenä – mikä on nyky-päivän sähköisten järjestelmien yleistyessä yhä useammalla yrityksellä käytössä. Las-kulla voi olla useampi asiakirja samassa ja lisäksi se voi sisältää useamman tapahtuman. Itse laskua ei tarvitse otsikoida laskuksi, ollakseen pätevä kirjanpidon tosite.

Laskun merkitys arvonlisäverotuksessa on oleellinen. Laskun avulla kuka tahansa, jonka laskun tietoja tarvitsee, näkee helposti, kuinka myyjä toimii arvonlisäveron kanssa. Lasku toimii myös ostajalle todisteena hänen vähennysoikeuksistaan verotuksessa ja lisäksi laskun avulla voidaan suorittaa verovalvontaa.

Miten arvonlisäveron kuuluu näkyä laskulla?

Laskuun tulee merkitä verokannat eriteltynä sekä veron peruste, eli arvonlisäveroton tuotteen tai palvelun hinta kunkin verokannan kohdalla (24 %, 14 %, 10 % ja 0 %). Myös verottomat tapahtumat tulee eritellä laskulla. Yksikköhinta tuotteesta tai palvelusta tulee merkitä verottomana ja lisäksi laskuun tulee merkitä mahdolliset alennukset tai hyvityk-set, ellei niitä ole erikseen huomioitu yksikköhinnassa. Mikäli myynti on ollut verotonta, tulee se näkyä laskulla tai viittaus arvonlisäverotuksen pykälään, jolla kyseinen arvonli-säverottomuus ilmenee. (AVL 209 e §.)

Hyvä muistaa:

Laskulla tulee näkyä veron peruste tai maininta myynnin verottomuudesta, tuotteen tai palvelun yksikköhinta verottomana ja suoritettavan veron määrä (AVL 209 e §).

Pakollisena laskumerkintänä on myös suoritettavan veron määrä, eli tuotteesta tai pal-velusta suoritettava vero on merkittävä laskulle näkyviin. Suoritettavan veron määrä tu-lee merkitä kyseisen maan valuuttana, jossa myynti on suoritettu. (209 e §.)

Myyjän tulee ilmoittaa laskulla oma arvonlisäverotunniste, jolla tavara tai palvelu on myyty, sekä yritys- ja yhteisötietolain mukainen Y-tunnus. Arvonlisäverotunniste koostuu maatunnuksesta, Suomessa FI, sekä Y-tunnuksen numeroista ilman väliviivaa. Lisäksi laskulla tulee olla merkittynä ostajan arvonlisäverotunniste, mikäli ostaja on verovelvolli-nen ostamastaan tuotteesta tai palvelusta, eli laskulla on käännetty verovelvollisuus, tai

jos kyseinen osto tavarahan yhteisömyyntiä. Laskuilla tulee näkyä myyten tavaroiden määrä, sekä niiden laji tai ostetun palvelun laajuus ja laji.

Käytännön kirjanpito

Miten arvonlisävero kirjataan kirjanpitoon?

Verovelvollisella on velvollisuus kirjata verotettavat tai veron määrään vaikuttavat, joko suoritettavaan tai vähennettävään veroon oikeuttavat tapahtumat, kirjanpitoon siten, että merkinnät ovat osoitettavissa niihin kuuluvien tosittein. Tapahtumat on kirjattava aikajärjestyksessä sen mukaan, jolloin ne on huomioitava verokauden tilityksessä verohallinnolle. Kirjanpitovelvollisen tulee pystyä todistamaan kirjanpitoon merkityt tapahtumat erillisellä tositekijällä tai laskutusarkistoinnilla. Arvonlisäverotuksen eri verokannoilla laskutettavat tapahtumat tulee erotella kirjanpitoon selkeästi.

Mitä tarkoitetaan käännetyllä verovelvollisuudella?

Käännetty arvonlisävero perustuu siihen, että ostaja vastaa arvonlisäveron suorittamisesta. Yleisesti ottaen myyjä on tavallisesti arvonlisäverotuksessa verovelvollisen asemassa, mutta käännetyssä verovelvollisuudessa verovelvollinen on siis ostaja.

Käännetty verovelvollisuus:

- Verovelvollinen on myyjän sijaan ostaja
- HUOM! Jos ostajalla on käännetty verovelvollisuus, on ostaja verovelvollinen suorittamastaan hankinnasta.

Käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta sovelletaan aina silloin, kun myyjä ei ole sijoittunut samaan maahan kuin ostaja. Näin ollen, jos myyjä on Suomeen sijoittunut yritys, joka myy palvelun toisessa EU-maassa olevalle ostajalle, on ostaja tällöin velvollinen maksamaan palvelusta oman maansa veron. Myyjän ei siis kuulu tällöin maksaa veroa ostajan maahan. Tämä on käännetyn arvonlisäverotuksen yleissäännös, jota sovelletaan muun muassa konsultointipalveluiden ja tavarahan huoltopalvelun myynnissä.

Suomessa käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta sovelletaan myös rakennusalalla. Tällä alalla käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta käytetään aina silloin, kun suoritettava

palvelu on rakentamispalvelua tai siihen liittyvää ulkopuolista työvoiman vuokrausta. Lisäksi käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta sovelletaan ostajan ollessa elinkeinoharjoittaja, jonka toimintaan kuuluu oleellisesti rakennuspalveluiden myynti tai rakennuspalveluihin kohdistuvan työvoiman vuokraaminen eteenpäin. Tämä pätee myös tilanteissa, jossa ostaja toimii vain välikätenä, eli myy edelleen kyseisen palvelun toiselle elinkeinoharjoittajalle. Rakennusalan käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta ei sovelleta, silloin kun ostaja on yksityishenkilö tai mikäli kyse on tavaroiden myynnistä.

Mitä ovat käteisalennukset?

Käteisalennus:

Ennalta sovittuun päivämäärään mennessä maksetun laskun loppusumman alennus, joka on merkitty laskun maksuehtoihin

Käteisalennusta käytettäessä myyjän tulisi laskutuksessa antaa erillinen hyvityslasku laskutushetkellä sovitusta ehdollisista alennuksista. Erillistä hyvityslaskua ei kuitenkaan tarvitse toimittaa ostajalle, jos käteisalennus menee yleisen käteisalennuksen mukaan.

Yleinen käteisalennus:

- 14 pv sisällä maksetun laskun 2 % alennus
- 30 päivän nettona maksettu summa

HUOM! Laskulla pitää olla molempien eräpäivien arvonlisäveron sisältävä loppusumma tai käteisalennuksen verollinen arvo.

Laskun sisältäessä käteisalennuksen se kirjataan yleensä kirjanpitoon siten, että veronperuste ja arvonlisävero kirjataan ottamatta alennusta huomioon ja käteisalennus sekä sen osalta huomioon otettava vero kirjataan erikseen. Sekä myyjä että ostaja voivat molemmat kirjata käteisalennukset tällä tavoin kirjanpitoon.

Mitä on edelleenlaskutus?

Yritykset voivat edelleenlaskuttaa esimerkiksi sisar- tai tytäryhtiöiltään ja muilta yrityksiltä palveluista, joita ovat itse ostaneet tai ovat tarjonneet. Lähtökohtaisesti yritykset kuitenkin edelleenlaskuttavat toisen yrityksen puolesta maksettuja kuluja tai yrityksen omaan liiketoimintaan liittyviä kuluja.

Hyvä muistaa:

Kulu edelleenlaskutetaan lähtökohtaisesti sen alkuperäisellä arvonlisäverokannalla

Hyvä muistaa:

Jos edelleenlaskuttava yritys lisää palkkion tai laskutuslisän edelleenlaskutustyöstä

Arvonlisäverokanta on sama, kuin edelleenlaskutettavien kulujen verokanta.

Silloin kun edelleenlaskutettavat kulut näkyvät alkuperäisellä laskulla täysin verottomina, tulee edelleenlaskutuksessa silti ottaa arvonlisäverotus huomioon. Ainoa poikkeus tilanteeseen on silloin, kun edelleenlaskutettavalla yrityksellä itselläänkin täytyvät arvonlisäverottomuuden edellytykset.

Jos alkuperäisen laskun kulut ovat arvonlisäverottomia:

- Edelleenlaskutettava yritys on arvonlisäverovelvollinen, niin arvonlisävero otetaan huomioon
- Edelleenlaskutettava yritys ei ole arvonlisäverovelvollinen, niin arvonlisäveroa ei oteta huomioon

Toinen yleinen syy edelleenlaskutukselle on yrityksen omaan liiketoimintaan liittyvät kulut. Tällöin kyse ei ole suoranaisesti edelleenlaskutuksesta vaan voidaan enemmän ajatella, että yritys myy tällöin omaa tavaraa tai palvelua, mutta laskuttaa kuitenkin palvelun tai tavaran tuottamiseen tarvittavat materiaalit tai muut hankinnat asiakkaaltaan.

Poikkeukset ulkomaankaupan verollisuudessa

Mitä ovat poikkeukset arvonlisäverotuksessa?

Arvonlisäverotuksessa tulee vastaan poikkeustilanteita, jotka osaltaan vaikuttavat erilaisiin käytäntöihin arvonlisäverotuksessa. Näitä niin sanottuja poikkeuksia tulee päivittäisessä työssä vastaan lähes jokaisen, ainakin hieman suuremman, yrityksen arvonlisäverotuksessa. Tämän takia niistä on hyvä tietää taloushallinnon ja kirjanpidollisissa töissä. Seuraavissa luvuissa pureudutaan hieman arvonlisäverotuksen poikkeuksiin ulkomaankaupassa ja siihen, miten palvelujen myyntimaa vaikuttaa arvonlisäverotukseen.

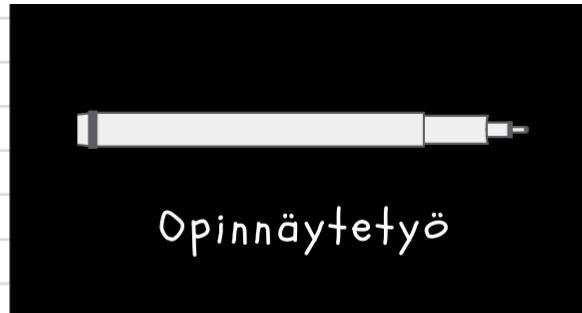
Onko ulkomaille tapahtuva myynti arvonlisäverotonta?

Ulkomaan kaupassa tavaroiden myynti on jossain tapauksissa verotonta. Tavarann myynnin arvonlisäverottomuudessa merkittävää on se, minne maahan tavara myydään tai kuljetetaan myynnin yhteydessä. Verotonta tavarann myynti on silloin, kun tavara kuljetetaan myyjän toimesta EU:n, eli yhteisön, ulkopuolelle. Tavarann myynti on verotonta myös silloin, jos tavara kuljetetaan ostajan toimeksiannon mukaan yksityisen kuljetusliikkeen toimesta EU:n ulkopuolelle. (AVL 70 §)

Onko palvelujen myyntimaalla merkitystä?

Yritysten välisessä palvelukaupassa myyntimaa määrittelee, kummalla kaupan osapuolen maalla on verotusoikeus. Palvelukaupassa tulee ottaa verotuksen osalta myös huomioon kaupan luonne sekä se, onko ostaja kuluttaja vai yritys tai elinkeinoharjoittaja. Lisäksi verotuksen osalta on tärkeää katsoa missä maassa ostajan ja myyjän kotipaikka sijaitsee.

Arvonlisäverolaki sisältää säädöksiä siitä, milloin palvelun myyntimaa on Suomi. Nämä säännökset löytyvät arvonlisäverolaista 64–69 I pykälästä. Myynnin tapahtuessa Suomessa, myynnistä tulee maksaa arvonlisävero Suomeen, olettaen, että myynti ei ole arvonlisäverotonta myyntiä. Arvonlisäverottomasta myynnistä säädetään erikseen. Palvelukaupassa arvonlisäveron suorittaa myyjä niin kauan, kun kauppaan ei sovelleta käännettyä arvonlisäveroa.

Arvonlisävero - opas

Arvonlisävero määritellään välilliseksi veroksi eli arvonlisäveron tilitys tapahtuu tavaroiden ja palvelujen myyjien, eli yritysten kautta, vaikka sen lopullinen maksaja on kuluttaja. Myyjä lisää tuotteidensa ja palvelujensa hintaan arvonlisäveron, jonka kuluttaja maksaa tuotteen ostaessaan yritykselle, joka jälleen tilittää veron valtiolle. Arvonlisävero on kulutusvero, joka maksetaan erilaisten ostojen yhteydessä ja se kohdistuu Suomessa lähes jokaiseen myytävään tavaraan tai palveluun.

Arvonlisävero-oppaassa käydään läpi arvonlisäveron perusteita. Oppaan tarkoituksena on pohjustaa ja selventää arvonlisäveron kokonaisuutta ja sitä, mihin kannattaa erityisesti kiinnittää huomiota.

Arvonlisävero-opas auttaa tunnistamaan miksi arvonlisäveroa maksetaan, kuka sitä maksaa ja mistä sitä maksetaan, sekä vastaa erilaisiin kysymyksiin arvonlisäverosta. Arvonlisävero pitää sisällään paljon erilaisia sääntöjä ja tapahtumia, joista on hyvä tietää, kun on arvonlisäveron kanssa tekemisissä.